Příloha č. II-5

ODBORNÝ POSUDEK

ve věci posouzení vlivu záměru
větrné elektrárny
v lokalitě Kunějovice
na krajinný ráz

ve smyslu § 12 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

Zpracovatel posudku:
Ing. Robert Škrášek
Potočná 1104, 686 04 Kunovice
IČ: 16359909

Zadavatel posudku:
Prof. Ing. Vladimír Lapčík, CSc.
K Odře 67/10, 700 30 Ostrava - Výškovice

Posudek obsahuje 54 číslovaných stran textu a příloh.

červen 2025

Obsah

1 Předmět posudku 3
2 Účel, zadání a výstupy posudku 3
3 Použité podklady 4
4 Souhrn skutečností a popis navrhovaného záměru 7
5 Vymezení potenciálně dotčeného krajinného prostoru 10
6 Charakteristika oblasti krajinného rázu 13
6.1 Přírodní charakteristika 13
6.2 Kulturní a historická charakteristika 15
6.3 Estetické hodnoty včetně měřítka a vztahů v krajině 43
7 Identifikace znaků a hodnot krajinného rázu a jejich klasifikace 45
8 Vyhodnocení míry vlivu záměru na krajinný ráz 49
9 Celkové vyhodnocení vlivů a objektivizace výsledků 50
10 Fotodokumentace 51
11 Fotovizualizace 54

1 Předmět posudku

Předmětem odborného posudku je vyhodnocení vlivu záměru vybudování dvou větrných elektráren v lokalitě u obce Březany na krajinný ráz předmětného území ve smyslu § 12 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v **kontextu na existující a připravované projekty větrných elektráren.**

Předmětem posudku není hodnocení dalších dopadů záměru na přírodní prostředí, jako může být vliv na zvláště chráněné druhy rostlin a živočichů, na lesní, luční nebo případně jiná společenstva.

2 Účel, zadání a výstupy posudku

Účelem posudku je vytvoření odborného podkladu pro vypracování následné dokumentace. Posudek může současně sloužit jako podklad pro případné úpravy záměru, aby v případě jeho celkové přijatelnosti byly minimalizovány negativní vlivy na veřejný zájem chráněný podle § 12 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny.

Hlavním výstupem posudku je písemné vyhodnocení potenciálních vlivů záměru vybudování dvou větrných elektráren na dotčené hodnoty krajinného rázu předmětné oblasti a navržení případných kompenzačních opatření nebo změn projektu záměru. Textová část posudku je doplněna menším počtem fotografií charakterizujících aktuální stav předmětného území a fotografickou vizualizací záměru.

Posudek je vypracováván na základě objednávky. Soupis podkladů poskytnutých zadavatelem posudku a soupis dalších použitých zdrojů informací a pracovních materiálů je uveden v následující kapitole.

Posudek je vypracován podle metodického postupu „Posouzení vlivu navrhované stavby, činnosti nebo změny využití území na krajinný ráz“ (VOREL, I. et al. (2004), Praha).

3 Použité podklady

Publikace a metodiky

BÍNOVÁ, L., CULEK, M. (1997): Nadregionální a regionální ÚSES České republiky. Územně technický podklad. MŽP ČR a MMR ČR, Praha.

CULEK, M. (1996): Biogeografické členění České republiky, Praha, Enigma

DEMEK, J. a kol. (1987): Zeměpisný lexikon ČSR. Hory a nížiny. Academia Praha

LÖW, J. a kol. (2005): Typologie české krajiny. Závěrečná zpráva projektu VaV/640/1/03, MŽP, Praha.

MÍCHAL, I. et al. (1999): Hodnocení krajinného rázu a jeho uplatňování ve veřejné správě, Praha, AOPK ČR

NEUHÄUSLOVÁ, Z. (1998): Mapa potenciální přirozené vegetace České republiky, Praha, Academia.

QUITT, E. (1971): *Klimatické oblasti Československa*. Brno: Geografický ústav ČSAV.

VOREL, I. et al. (2004): Metodický postup. Posouzení vlivu navrhované stavby, činnosti nebo změny využití území na krajinný ráz, Praha, ČVUT

WEISSMANNOVÁ, H. a kol. (2004): *Ostravsko.* In. Mackovčin P. a Sedláček M. (eds.): Chráněná území ČR, svazek X. AOPK ČR a EkoCentrum Brno, Praha.

Metodický pokyn MŽP - k vybraným aspektům postupu orgánů ochrany přírody při vydávání souhlasu podle §12 a případných dalších rozhodnutí dle zákona č. 114/1992 Sb., které souvisejí s umisťováním staveb vysokých větrných elektráren

Podklady poskytnuté zadavatelem

Záměr řeší výstavbu dvou větrných elektráren typu **Vestas - V162NH166 7,2 MW**:

VTE 1 - jedná se o větrnou elektrárnu typu **Vestas V162** o výkonu **7,2 MW$_e$** (*výška věže po ložisko /podstavy/* ***166 m****, průměr rotoru* ***162 m****)*. Věž bude umístěna na p. č. **629/8** a **629/10,** k. ú. **Kunějovice** (*č. kat. území****: 677191***).

VTE 2 - jedná se o větrnou elektrárnu typu **Vestas V162** o výkonu **7,2 MW$_e$** (*výška věže po ložisko /podstavy/* ***166 m****, průměr rotoru 162 m, výška lopatky v horní úvrati 247 m*). Věž bude umístěna na p. č. **260/2** v k. ú. **Kunějovice** *(č. kat. území****: 677191***).

Tab 1. - Přehled nově realizovaných větrných elektráren

Lokalita (katastrální území - k.ú.)	Označení	Souřadnice		Typ VTE: Vestas V162	Nadm. výška (m n. m.)
		plánovaná výstavba			
Kunějovice	VTE 1	49.8658014 N	13.2172619 E	V162-7,2 MW 166 NH	515
Kunějovice	VTE 2	49.8609306 N	13.2494131 E	V162-7,2 MW 166 NH	495

Zájmová lokalita:

Kraj: **Plzeňský**

Okres: **Plzeň** - sever

Katastrální území: **Kunějovice**

Parcelní číslo: **629/8** a **629/10**, k.ú. **Kunějovice** - VTE 1

260/2, k.ú. **Kunějovice** - VTE 2

Vlastník pozemku: **629/8** – Löwy Jiří, č.p. 1, 330 35 Kunějovice (*pod. 1/2*), Pangrác Václav, Sokolovská 1107/101, Bolevec, 323 00 Plzeň (*pod. 1/2*)

629/10 - Löwy Jiří, č.p. 1, 330 35 Kunějovice

260/2 - Löwy Jiří, č.p. 1, 330 35 Kunějovice (*pod. 1/2),* Uhlová Věra, Do Zámostí 703/48, Černice, 326 00 Plzeň *(pod. 1/2*)

Ostatní podklady

Geoportál Plzeňského kraje

Zásady územního rozvoje

Mapové podklady

Vlastní terénní průzkum 20. dubna 2025

Historické údaje uvedené na stránkách:

Měst a jejich částí: Všeruby (části: Chrančovice, Chrástov, Klenovice, Kokořov, Popovice, Radimovice), Plasy (části: Lomnička, Mrtník), Kaznějov, Horní Bříza, Třemošná (část: Záluží), Části statutárního města Plzeň (Dolní Vlkýš, Malesice), Město Touškov a část Kůští.

Obcí: Kunějovice, Horní Bělá, Dolní Bělá, Loza, Bučí, Krašovice, Trnová, Tatiná, Nekmíř, Žilov, Nevřeň, Líšťany (části: Hunčice, Košetice, Náklov, Třebobuz, Lipno, Luhov, Písek), Zahrádka (části: Hůrky, Mostice), Úněšov (části: Budeč, Čbán, Číhaná, Hvožďany, Lípa, Podmokly) Hvozd, Líté (část Spankov), Dražeň, Ledce, Příšov, Chotíkov, Čeminy, Újezd nade Mží, Pernarec (Březí, Něšov, Málkovice, Skupeč), Čerňovice, Křelovice

Elektronicky dostupné veřejné zdroje

www.cenia.cz

www.cuzk.cz

www.mapy.cz

www.heis.vuv.cz

www.natura2000.cz

www.nature.cz

www.uhul.cz

egis.uur.cz

monumnet.npu.cz

4 Souhrn skutečností a popis navrhovaného záměru

V souvislosti s vypracováním odborného posudku proběhlo dne 20. dubna 2024 na předmětné lokalitě a v širším zájmovém území místní šetření. V rámci terénní pochůzky byla pořízena fotodokumentace území, z níž jsou některé fotografie použity jako dokladový materiál charakterizující současný stav území a zájmové lokality.

Zadavatel odborného posudku

Prof. Ing. Vladimír Lapčík, CSc.
K Odře 67/10
700 30 Ostrava-Výškovice

Investor

meridian Nová Energie s.r.o.
Chebská 355/49
360 06 Karlovy Vary

Charakteristika záměru

Záměrem investora je výstavba dvou větrných elektráren typu **Vestas V162NH166** (*výkon jednotlivých elektráren: 7,2 MW_e)* u obce **Kunějovice**:

VTE 1 - jedná se o větrnou elektrárnu typu **Vestas V162** - /*o výkonu*/ **7,2 MW^{TM}** (*výška věže po ložisko 166 m, průměr rotoru 162 m, výška lopatky v horní úvrati 247 m*). Věž bude umístěna na nové lokalitě - na p.č. **629/8** a **629/10** (*druh pozemků – orná půda*), k.ú. **Kunějovice**.

VTE 2 - jedná se o větrnou elektrárnu typu **Vestas V162** - /*o výkonu*/ **7,2 MW^{TM}** (*výška věže po ložisko 166 m, průměr rotoru 162 m, výška lopatky v horní úvrati 247 m*). Věž bude umístěna na nové lokalitě - na p.č. **260/2** *(druh pozemku – trvalý travní porost*), k.ú. **Kunějovice**.

Výstavba dvou VTE s označením ***VTE 1*** a ***VTE 2*** - je plánována v katastrálním území obce **Kunějovice** (*k.ú. Kunějovice*). Obě VTE (*VTE 1 a VTE 2*) budou umístěny v okolí obce Kunějovice (*louka - pole)* - lokalizace záměru je uvedena na výřezu mapy - *Obrázek 1 (souřadnicové umístění elektráren je uvedeno v - Tab. 1*).

Pro výstavbu budou použity stroje VESTAS V162NH166-7,2 MW^{TM} (*průměr rotoru je 162 m*), které jsou vybaveny systémem OptiSpeed®. Pomocí tohoto systému může rotor pracovat s variabilním počtem otáček, což pomáhá udržovat výkon hodnotám jmenovitého výkonu. Dále jsou elektrárny vybaveny zařízením OptiTip®. – regulačním systémem naklápění. Pomocí zařízení OptiTip® jsou úhly nastavení listů rotoru stále regulovány, takže je úhel nastavení listů

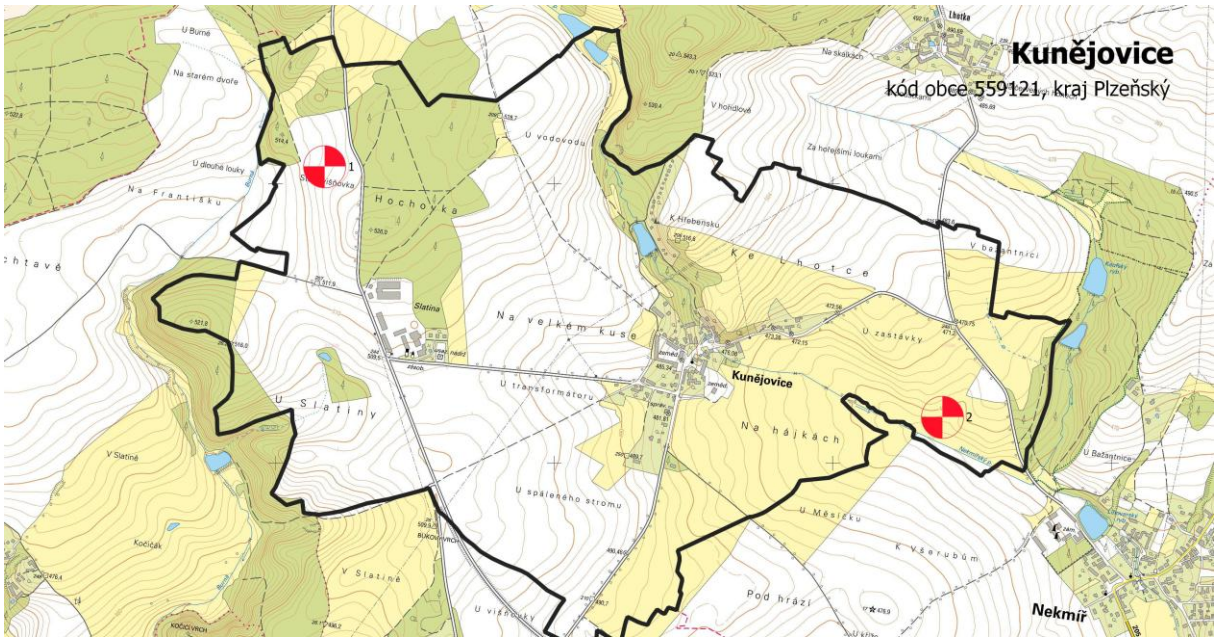
vždy optimálně přizpůsoben příslušným větrným podmínkám. Tímto je optimalizována výroba energie a vývoj. Jde o pomaloběžné stroje se zapínací rychlostí větru 3 m/s a vypínací (*maximální)* rychlostí větru 24,5 m/s a 25 m/s. Po překročení této rychlosti dojde k automatickému zabrzdění a odstavení stroje.

Celková výška VTE 1 a VTE 2 po ložisko bude do 166 m, tzn. horní úvrať lopatky bude ve výšce 247 m nad terénem. Věž bude zakotvena do základu ve formě železobetonové desky o průměru cca 16 m, výšky 1,9 m (*na základové spáře v hloubce 3 m*). Základ bude uložen pod terénem a překryt zeminou o mocnosti cca 1 metr. Se záměrem stavby větrných elektráren je spojena úprava ploch kolem větrných elektráren včetně příjezdu ze silnice a výstavba podzemního (*výkopem*) elektrického napojení větrných elektráren (***VTE 1 a VTE 2*)** do distribuční sítě. Každá VTE bude umístěna na manipulační plošině s vybudovanou (*obslužnou*) zpevněnou příjezdovou cestou. Zpevněné plochy jsou navrženy tak, aby byl - **minimální** zábor orné půdu.

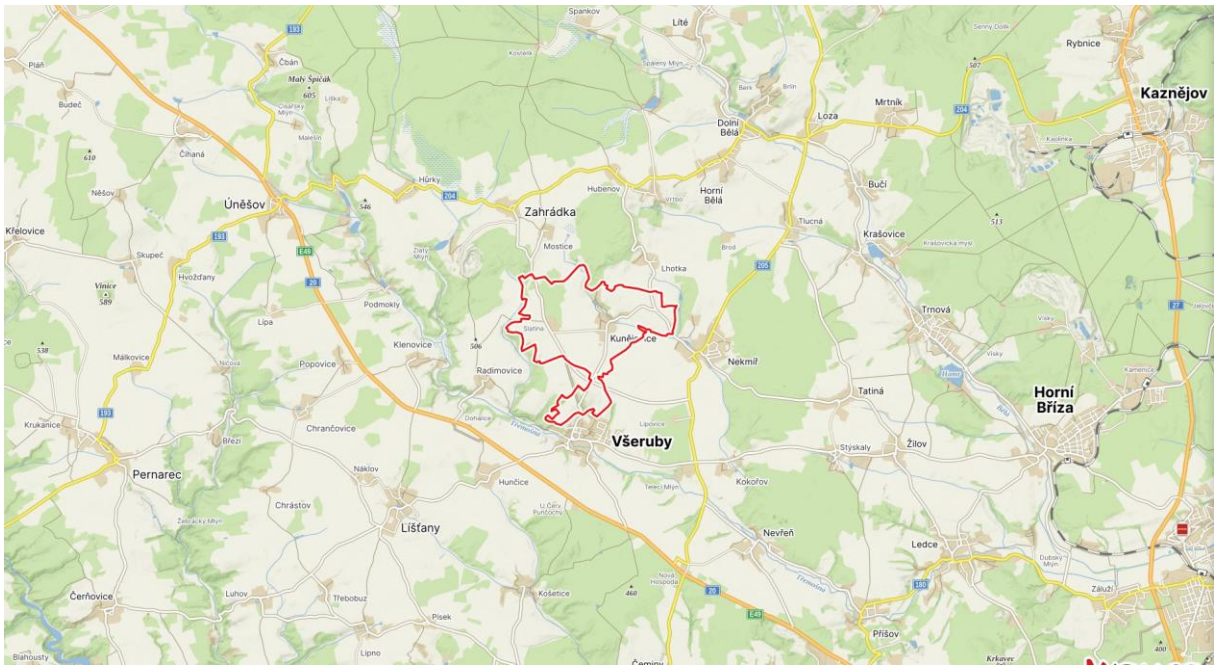
Lokalizace záměru

Záměr *(výstavby VTE 1 a VTE 2*) je lokalizován v Plzeňském kraji, v okrese Plzeň - sever, v katastrálním území obce Kunějovice (*kód obce 559121*) - ***viz Obrázek 1*** *(znázorňuje umístění větrných elektráren) a* ***Obrázek 3*** *(vizualizace – umístění plánovaných větrných elektráren)*. Pro zpřesnění - Kunějovice se nacházejí na severu Plzeňského kraje (*severozápadně od Plzně, severně od Všerub a západně od Horní Břízy*) - *viz* ***Obrázek 2*** *(širší územní kontext lokality záměru)*. Podrobná analýza viditelnosti objektů větrných elektráren do vzdálenosti 10 km je zobrazena na ***Obrázku 4***.

Obrázek 1 – Výřez ze základní mapy k.ú. Kunějovice – umístění plánovaných větrných elektráren VTE 1 a VTE 2

Obrázek 2 – Širší územní kontext lokality záměru

Obrázek 3 – Pohled GoogleEarth – vizualizace umístění plánovaných větrných elektráren VTE 1 a VTE 2

5 Vymezení potenciálně dotčeného krajinného prostoru

Potenciálně dotčený krajinný prostor bývá vymezen především vizuálními bariérami, horizonty terénu, souvislými lesními porosty a další rozptýlenou zelení. Ve směrech, kde se od lokality otevírají vzdálenější výhledy do krajiny, je potenciálně dotčený prostor omezen potenciální viditelností.

Dle metodického pokynu MŽP je stanovený okruh předpokládané zřetelné viditelnosti větrných elektráren 10 km. Tato viditelnost je vztažena k jedné větrné elektrárně. U více větrných elektráren je nutno uvažovat se zvětšením dosahu viditelnosti, v závislosti na ploše plochy skupiny větrných elektráren. Vzhledem k tomu, že větrné elektrárny VTE 1 a VTE 2 jsou od sebe vzdáleny necelých 2 400 m, byla dohledová vzdálenost vymezena pro každou větrnou elektrárnu zvlášť jako kružnice o poloměru 10 km, které se vzájemně protínají.

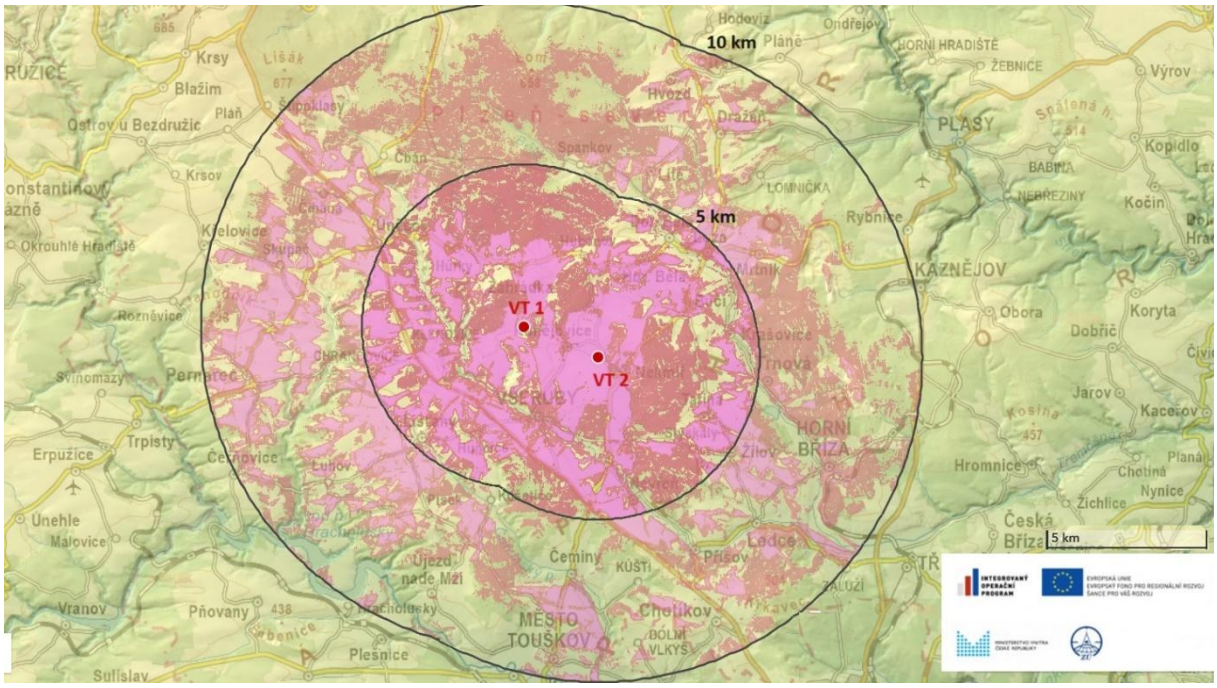
Grafické vymezení dotčeného krajinného prostoru je vyznačeno v ***Obrázku 4***. Analýza viditelnosti byla zpracována na podkladu DMP 1 G (*digitální model povrchu 1. generace, geoportál ČÚZK*), kdy model počítá se zobrazením přirozeného nebo lidskou činností upraveného zemského povrchu včetně staveb a rostlinného pokryvu.

Větrné elektrárny budou v dané lokalitě viditelným prvkem. Dle grafického výsledku analýzy dohledových vzdáleností, kdy byla do výpočtu zahrnuta plná výška VE, tzn. po horní úvrať lopatky, budou věže patrné z obcí nacházejících se v těsné blízkosti záměru. S narůstající vzdáleností od místa záměru, budou viditelné především pouze části VE. Vizuální bariéry ve výhledech budou tvořit především lesní porosty i rozptýlená vzrostlá zeleň a zástavba

jednotlivých obcí.

Pro potřeby hodnocení vlivu záměru na krajinný ráz byly vypracovány fotovizualizace, které jsou součástí kapitoly 11 – Fotodokumentace a fotovizualizace. Fotovizualizace byla poskytnuta zadavatelem.

Obrázek 4 – Analýza potenciální viditelnosti záměru (se zohledněním horní úvratě lopatky VTE, bariér zástavby, staveb a porostů)

6 Charakteristika oblasti krajinného rázu

Oblast krajinného rázu je krajinný celek s podobnou přírodní, kulturní a historickou charakteristikou odrážející se v souboru jejích typických znaků, který se výrazně liší od jiného celku ve všech charakteristikách či v některé z nich a který zahrnuje více míst krajinného rázu; je vymezena hranicí, kterou mohou být přírodní nebo umělé prvky nebo jiné rozhraní měnících se charakteristik.

Většinu území dotčeného krajinného prostoru můžeme zařadit do oblasti krajinného rázu Plzeňska.

6.1 Přírodní charakteristika

Z hlediska **geomorfologického** se zájmová lokalita nachází v systému Hercynském, v provincii Česká vysočina, subprovincii Poberounská soustava, v oblasti Plzeňská pahorkatina, v celku Plaská pahorkatina, kam spadá většina území. V severní části prochází hranice obcemi Čbán-Hůrky-Zahrádka-Hubenov-Dolní Bělá a dále na sever mimo vymezené území celku Rakovnická pahorkatina. Okrsky: severní část, kde se nachází celek Rakovnická pahorkatina, zaujímá okrsek Lomská vrchovina; ze severovýchodu ke středu vymezeného území zasahuje cíp okrsku Dolnobělská vrchovina; západně k Hunčicím se rozkládá okrsek Pernarecká pahorkatina a východně se rozkládá Hornobřízská pahorkatina. Místa záměru se nachází v nadmořských výškách 459 a 515 m n. m. Nejvyšším místem vymezeného území jsou vrcholy severozápadně od místa záměru, jedná se o bezejmenný vrchol s nadmořskou výškou 658 m a 657 m vysoký vrchol Lom. Naopak nejnižším místem vymezeného území je koryto řeky Mže protékající při jižní hranici vymezeného území v okolí Města Touškov v nadmořské výšce cca 321 m n. m. Z pohledu morfologie se jedná o pahorkatinu s maximálním převýšením okolo 300 m. Jedná se o poměrně členité území s oblými vrcholy a táhlými údolími. Terén se směrem k severozápadu zvedá s menší členitostí, směrem k jihovýchodu je vymezené území více členité (popis morfologie terénu je vztažen k vzdálenosti 10 km od místa záměru).

Klimaticky řešené území (pDoKP – 10 km od místa záměru) se dle geoportálu cenia nachází ve třech klimatických oblastech, a to: mírně teplá na srážky chudá, mírně teplá a teplá. Všechny tři klimatické oblasti dělí vymezené území rovnoběžně ve směru severovýchod ↔ jihozápad. Oblast mírně teplá na srážky chudá se nachází nejseverněji, uprostřed se nachází mírně teplá a jižně teplá. Pro oblast mírně teplou na srážky chudou je charakteristické mírné suché léto s průměrnou teplotou 13 - 15 °C a úhrnem srážek menším než 200 mm, přechodná období jsou přiměřeně dlouhá s průměrnou teplotou 5 - 7 °C. Zimní období je normálně dlouhá s průměrnou teplotou -2 až -3) °C suchá s úhrnem srážek od 200 mm až do 400 mm. Mírně teplá klimatická oblast je charakterizována přiměřeně mírným teplým létem s průměrnou teplotou 13 – 15 °C, přiměřeně vlhkým s průměrným úhrnem srážek 200 – 400 mm. Zima je zde normálně dlouhá s 50 – 60 ledovými dny, mírně chladná s průměrnou teplotou -2 až -3 °C, s přiměřenými srážkami v rozmezí 200 – 400 mm a přiměřeným trváním sněhové pokrývky. Přechodná období jsou přiměřeně dlouhá s chladným jarem s průměrnou teplotou 5 – 7 °C a mírně teplým

podzimem s průměrnou teplotou 6 – 8 °C. Pro klimatickou oblast teplou je charakteristické dlouhé teplé léto s průměrnou teplotou 15 – 16 °C, přiměřeně vlhké s průměrným úhrnem srážek 200 – 400 mm. Zima je normálně dlouhá, mírně chladná s průměrnou teplotou -2 až -3 °C s úhrnem srážek vyšším jak 400 mm. Přechodná období jsou krátká s mírně teplým jarem a teplým podzimem.

Z **hydrologického** hlediska řešené území spadá do 39 dílčích povodí, a to: 1-10-01 povodí řeky Mže po soutok s Radbuzou; 1-11-01 povodí řeky Berounky od Úslavy po Střelu a 1-11-02 je povodí Střely a Berounky od Střely po Rakovnický potok: 1-10-01-149, 1-10-01-159, 1-10-01-164, 1-10-01-169, 1-10-01-170, 1-10-01-171, 1-10-01-172, 1-10-01-173, 1-10-01-174, 1-10-01-176, 1-10-01-178, 1-10-01-179, 1-10-01-180, 1-10-01-181, 1-10-01-182, 1-10-01-183, 1-10-01-185, 1-10-01-186, 1-11-01-047, 1-11-01-048, 1-11-01-049, 1-11-01-050, 1-11-01-051, 1-11-01-052, 1-11-01-053, 1-11-01-054, 1-11-01-055, 1-11-01-056, 1-11-01-057, 1-11-01-058, 1-11-01-060, 1-11-02-040, 1-11-02-045, 1-11-02-053, 1-11-02-066, 1-11-02-067, 1-11-02-068, 1-11-02-070, 1-11-02-071. Všechna dílčí povodí spadají do povodí Vltavy, resp. Labe, voda z tohoto území odtéká do Severního moře. V řešeném území se nacházejí následující vodní útvary: nejdominantnějším vodním útvarem je řeka Střela, nacházející se pouze při severovýchodním okraji vymezeného území. Dále řeka Mže při jižní hranici vymezeného území. Dalšími toky jsou: řeky Veska, Bělá, Třemošná a Burná. Potoky: Brodský p., Nekmířský p., Osojenský p., Pláňský p., Dražeňský p., Lomanský p., Kaznějovský p., Bílý p., Žilovský p., Chotíkovský p. (Malesický p.,), potok Kumberk, Čeminský p., Úlický p., Košetický p., Lipenský p., Luční p., Žebrácký p., Pernarecký p., Málkovický p., Popovický p., Zlatý p., Úněšovský p. a bezejmenné toky. Na vymezeném území se dále nacházejí rybníky a nádrže. Největší vodním dílem je vodní nádrž Hracholusky, z nádrží či rybníků lze jmenovat: Spankovský r., Černý r., Pekýlec, Kaufský r., Lihovarský r., Bažantnický r., Zámecký r., Nový r., Krašovický r., Hamr, Ajnšnyt, Zlatý r., Hroznatán, Žebrák, Číhanský r., Černý rybník a další bezejmenné nádrže.

Z hlediska **přírodních lesních oblastí** se zájmové území nachází v přírodní lesní oblasti č. 6 – Západočeská pahorkatina. Celková plocha této přírodní oblasti je 398 616 ha s celkovou lesnatostí 31,9 %. Přírodní lesní oblast Západočeská pahorkatina je čtvrtou největší přírodní lesní oblastí v ČR. Její lesnatost je lehce podprůměrná. Převažujícími dřevinami jsou borovice lesní a smrk ztepilý, jejich zastoupení se však zvolna snižuje ve prospěch listnatých dřevin, zejména dubu a buku. V oblasti zcela převažují lesy hospodářské. Míra ekologické stability a biodiverzity lesů v přírodní lesní oblasti č. 6 je nízká.

Územní systém ekologické stability (ÚSES) je v rámci řešeného území zastoupen nadregionálními biokoridory, první kopíruje koryto řeky Mže a druhý nadregionální biokoridor kopíruje řeku Střelu. Na tento biokoridor navazuje u strážiště další nadregionální biokoridor, který se stáčí k jihozápadu a u obce Spankov (nad obcí Zahrádka) se stáčí k severozápadu. Jediné nadregionální biocentrum se nachází nad obcí Zahrádka. Jedná se o lesní biocentrum. Regionální biokoridor navazuje na nadregionální biocentrum nacházející se nad obcí Zahrádka a kopíruje řeku Bělou až po soutok s řekou Třemošná. Zde pokračuje další regionální biokoridor, který kopíruje řeku Třemošnou. Regionální centra se nacházejí: východně od obce Ledce, před soutokem řeky Bělé a Třemošné. Další biocentrum se nachází mezi obcí Kašovice a Bučí. Mezi Košeticemi a Všeruby se nachází lesní regionální biocentrum. Pod vodním dílem

Hracholusky na řece Mži se nachází další regionální biocentrum. Dále se v řešeném území nacházejí biocentra a biokoridory na lokální úrovni.

V řešeném území (pDoKP 10 km) se nenachází žádný národní park ani chráněná krajinná oblast. V řešeném území se nacházejí pouze maloplošná zvláště chráněná území:

Přírodní rezervace Bažantnice – důvodem ochrany je cenný komplex smíšeného lesa s bohatým bylinným podrostem včetně potoční nivy, navazující na systém rybníků, kulturní floristicky bohaté louky a prameniště.

Přírodní rezervace Hůrky s důvodem ochrany mozaika reprezentativních a zachovalých typů rašelinišť, slatinišť a mokřadních olšin s výskytem ohrožených druhů rostlin.

Přírodní památka Osojno – předmětem ochrany je původní smíšený les tvořený kyselou doubravou a suťovou habřinou, tj. porostem dubu letního i zimního, buku, lípy velkolisté, s vtroušenou jedlí a borovicí lesní, na spilitovém podloží nad Osojenským potokem a na severozápadních svazích kopce Hůrky. V bylinném patře roste hájová a teplomilná vegetace.

Přírodní památka Malenický pramen – předmětem ochrany je pramenný vývěr železité vody a terasovité přehrážky vzniklé v souvislosti s dobýváním kyzových břidlic. Důraz je kladen na podporu přirozené skladby lesních porostů v lokalitě a zvýšení jejich prostorové, druhové a věkové diverzity.

Přírodní památka Příšovská homolka – předmětem ochrany je třetihorní sopka, nejjižněji situovaný neovulkanit Českého masívu, který je zároveň jednou z nejmladších českých sopek. Konkrétně se jedná o vulkanit typu struskového kužele, pozůstatek povrchového explozivního vulkánu, který vznikl freatomagmatickou sopečnou činností. V důsledku obohacení magmatu plyny zde vznikly povrchové pyroklastické horniny s příměsí xenolitických (cizorodých) složek, jako jsou například křemenné valouny, pocházející ze slepenců.

Přírodní památka Malesická skála – důvodem ochrany je malá skalní věž v karbonských usazeninách říčního proudu, kde různá rychlost toku zapříčinila odlišné složení usazených vrstev s rozdílnou odolností vůči zvětrávání. Věž má na vrcholu náznak pokličky.

Přírodní památka Čerňovice – důvodem ochrany jsou skalnaté stráně nad řekou Mží s teplomilnou květenou.

Dále se na vymezeném území nachází evropsky významná lokalita EVL Hůrky, která se shoduje s PR Hůrky. Další zvláště chráněná maloplošná území, ptačí oblasti nebo území NATURA se ve vymezeném území nenacházejí.

V pDoKP se nacházejí v**ýznamné krajinné prvky (VKP)** vodní toky (Mže. Střela, Třemošná a další včetně potoků), vodní nádrže a lesy (s lesnatostí okolo 40 %).

6.2 Kulturní a historická charakteristika

Kulturní charakteristika krajiny je dána způsobem využívání přírodních zdrojů člověkem a stopami, které člověk v krajině zanechal. Historická charakteristika je pak specifickou součástí kulturní charakteristiky zaměřující se na souvislosti kulturního vývoje a přírodních

charakteristik oblasti či místa krajinného rázu. Následující kapitola tedy popisuje kulturní a historickou charakteristiku měst a obcí, které se nachází v potenciálně dotčeném krajinném prostoru (pDoKP).

Vzhledem k pDoKP bude kulturní a historická charakteristika podrobněji popsána u dotčených obcí záměrem *do 5 km* a u obcí dotčených záměrem ve vzdálenosti *5 – 10 km* budou popsány pouze pamětihodnosti.

Obce do 5 km:

Obec Kunějovice

Obec Kunějovice (*dříve Kuniowitz*) se nachází v Plzeňském kraji v okrese Plzeň – sever asi 18 km severozápadním směrem od krajského města Plzně a asi 80 km západně od hlavního města Praha. Rozloha obce je *441 ha*. Součástí obce je osada Slatina.

Velkou část území tvoří rozlehlé plochy zemědělské půdy, orná půda zabírá 70% a lesy 1/10 katastru obce, vyskytují se na okraji území. Obec se nachází v provincii České Vysočiny *(neboli Český Masív*), dále spadá do Poberounské soustavy, v oblasti Plzeňské pahorkatiny do celku Plaská pahorkatina a podcelku Kaznějovská vrchovina. Území protíná Nekmířský potok a nadmořská výška na území obce stoupá přibližně od 470 m. n. m. do 509 m. n. m. (*Bukový Vrch*).

Kunějovice jsou původu velmi starého. Již roku 1269 (*první písemná zmínka*) se mluví o Miloslavu z Kunějovic. Později patřily k všerubskému panství a se Všerubami odkázány roku 1659 Vřesovcům. Když bylo panství bělské pro dluhy Vřesovců rozchváceno, staly se Kunějovice samostatným panstvím *(v rozsahu dřívějšího panství všerubského*). V 90. letech 17. století byl postaven zámek (*nyní „starý“).* Kolem roku 1750 koupil Kunějovické panství Václav z Klenové a z Janovic, po němž je zdědila jeho dcera Marie Antonie, ovdovělá hraběnka z Vrtby. Ta je prodala Altvaterovi z Altvateru, jehož syn Václav prodal roku 1792 Kunějovice Josefu Rábovi. Potom je držela rodina Theumerova, snad až do roku 1883 (*Josef Theumer, JUDr. v Praze*). Roku 1884 - 1887 držel velkostatek v Kunějovicích dr. Mašek, 1888 - 1893 po jeho smrti jeho manželka Marie Mašková, r. 1894 Antonín Suchý, 1895 Václav Novák, 1896 Marie Mašková, 1898 - 1901 Josef Jíra. U Nekmíře (*na Hájku)* bývala ještě v posledním století hájovna, která patřila k Nekmíři. K velkostatku patřila kaple sv. Anny a sv. Mikuláše, vystavěná r. 1738 a zbořená r. 1842, poněvadž prý tehdejší pán nelibě nesl, že lid mu chodí přes zahradu. Kaple byla veřejná a stála u starého zámku. Nynější nový zámek byl údajně vystavěn asi před sto lety. V místech, kde stojí nyní konírny, stával pivovar. Mezi lety 1869 - 1980 Kunějovice byly obcí v okrese Stříbro (*1869 - 1930*), poté v okrese Plzeň-okolí (*1950*) a později v okrese Plzeň-sever. Od 1. července 1980 do 23. listopadu 1990 patřily jako část města k Všerubům a od 24. listopadu 1990 jsou opět samostatnou obcí.

Dnes je území využíváno pro individuální rekreaci (chaty). Poblíž obce se nachází vodní plocha ke koupání – přehradní nádrž Hracholusky a Černý rybník Porajt.

Pamětihodnosti obce:

- Kaplička sv. Anny
- Železný kříž
- Smírčí kámen – *u silnice na Všeruby*
- Vila *(Obecní úřad, dříve škola)*

Obec Horní Bělá

Horní Bělá (*německy Ober Biela*) je vesnice v okrese Plzeň-sever v Plzeňském kraji. Obec leží ve správním obvodu obce s rozšířenou působností Kralovice a ve správním obvodu obce s pověřeným obecním úřadem Plasy. Území obce Horní Bělá je rozděleno na 3 části obce - *Horní Bělá, Hubenov* a *Tlucná,* které leží na dvou katastrálních územích: Horní Bělá a Hubenov u Horní Bělé.

Na území obce jsou 4 základní sídelní jednotky - Horní Bělá, Vrtbo, Hubenov a Tlucná. Dále k obci patří osady Brod, Kostelíky, samota Cihelna a rekreační oblast Černý rybník *(Porajt*). Katastrální výměra [*ha*]: 1840.

První písemná zmínka o vesnici pochází z roku 1318. Ves byla založena r. 1379 rytířem Sezemou *(Sezimou z Vrtby*) a původně se jmenovala *Slavíkovice*. Bylo to asi v místech, kde se dnes říká v Součné jámě, proti Lesíkům. Je tam pořád krucifix a bývala tam i Boží muka, ale zídka už tam není. Býval tam i rybníček a dole studánka. Byla to křižovatka cest z Kostelíků do Plzně a z hradu Bělá na hrad Vrtbo. Tato obec prý byla za dob husitských válek vypálena a její občané se přestěhovali do míst, kde je dnes obec Bělá. V těch místech již stála hájovna (*čp. 15*). Dějiny obce Horní Bělá jsou poměrně mladé. Tato ves byla založena v letech 1590 - 1600 Kryštofem z Hrádku a jeho synem Divišem, kteří v té době vlastnili Bělské panství. Horní Bělá od svého založení patřila pod hrad Bělá. Konkrétní zmínka o Horní Bělé se objevuje roku 1654, kdy je tato obec v Berním registru označena jako *Ober Biela*. Nedlouho po svém založení byla Horní Bělá postižena Třicetiletou válkou. V této době bylo část usedlostí spáleno. V roce 1848 byly k Horní Bělé připojeny osady Vrtbo a Tlucná, které vznikly po zrušení nevolnictví. Osada Hubenov byla připojena až v 60. letech 20. stol. Místní jméno Bělá vzniklo odvozením od jména vsi Bělá, která se rozprostírala pod hradem Bělá. Dnes se tato vesnice nazývá Dolní Bělá. Ke jménu Bělá dal pravděpodobně podklad potok, který měl bílou barvu - nebo protékal otevřenou krajinou, takže se v něm bíle odráželo slunce. Občané, kteří chtěli hospodařit, dostali asi 100 strychů polí (*bylo jich asi 16 -20*) a obec přejmenovali na *HORNOBĚLOU*. Byla stavěna kolem cesty k hradu Bělá. Kromě těchto hospodářů se postupně přistěhovali živnostníci a řemeslníci (*kovář, švec, sedlář, kolář, pastýř, krejčí, hrobař a jistě i nějaký obchod*). Tito přistěhovalci si vykupovali od hůře hospodařících sedláků půdu a tak se tyto celé dvory (*asi 25 ha*) zmenšovaly a potom hlavně dělily až některé úplně zmizely.

Dnes se v obci a okolí nachází mnoho přírodních a historických zajímavostí.

Pamětihodnosti obce:

- Kaplička svatého Jana Nepomuckého
- Kaple
- Zaniklý hrad Vrtba - *1,5 km jihozápadně od obce (na jižním okraji osady Vrtbo)*
- Pec na Kostelíkách
- Kříže a křížky

Obec Dolní Bělá

Dolní Bělá (*dříve Český Neustadtl, německy Böhmisch-Neustadtl*) je obec a vesnice v okrese Plzeň-sever v Plzeňském kraji.

Název vesnice se v historických pramenech objevuje ve tvarech: de Bela (*1318*), de Beyla (*1358, 1379*), „prodali Bielau“ (*1512*), Neustädel (*1654*), Biela a Neustadtel či Unter-Biela (*1838*) a Neustadtel český (*1854)*. Německé jméno Neustädel *(Nové Městečko)* se začal používat v sedmnáctém století, zatímco sousední vesnice se začala označovat jako Horní Bělá. V roce 1916 se používaly názvy Dolní Bělá, Böhmish Neustadtl a Unterběla. První písemná zmínka o Dolní Bělé (*resp. Bělé)* je z roku 1315, kdy se objevila v přídomku Racka z Bělé. Racek je považován za zakladatele bělského hradu, s jehož majiteli je vesnice úzce spojena. Není jisté, zda ves existovala už před založením hradu, ale lze to považovat za pravděpodobné. V roce 1357 stál v Bělé farní kostel. Během čtrnáctého století se vesnice nejspíše rozrostla na městečko. Dokladem jsou velké daně, které platil Sezema z Bělé, a mlýny, krčmy a řemeslníci zmiňovaní roku 1379. Bělá není příliš známým hradem, tak jako jsou jiné, za což vděčí svojí úplné destrukci v 19. století. Byla však hradem, jehož historii vytvářeli významní členové mnohdy velkých a uznávaných rodů usazených na Plzeňsku, z nichž někteří páni se nesmazatelně zapsali svými skutky mezi přední české šlechtice.

V letech 1961–1990 k obci patřily Líté, Loza a Spankov, od 1. července 1985 do 23. listopadu 1990 Bučí a od 1. ledna 1986 do 23. listopadu 1990 také Krašovice.

Pamětihodnosti obce:

- Pozůstatky hradu Bělá
- Kostel Povýšení svatého Kříže (*empírový - 1820–1822*)
- Fara (*z roku 1769*)
- Kaple Zvěstování Panny Marie
- Husova kaple
- Budova Válcových mlýnů Josefa Pioreckýho

Obec Loza

Loza je obec v okrese Plzeň-sever v Plzeňském kraji. Leží 21 kilometrů od Plzně. Katastrální

výměra obce je 372 ha. Při jižním okraji obce protéká loukami potok Bělá.

Název obce pochází patrně ze staročeského *Laz - Lazy*, což asi znamenalo křovinami - později vinohrady. První zápis se nachází v listině z roku 1216, ve které je uveden Ctibor z Loz, v roce 1226 pak Sulizlav de Loza. Po roce 1381 kupují Lozu Jan Mimoně a jeho bratr Otík z Rabštejna. V té době Loza náleží k panství hradu Bělá katolických pánů ze Švanberka. Tvrz pánů z Lozy byla postavena na návrší po pravé straně silnice směrem na Dolní Bělou. Dosud se zachovalo jen několik kamenných zdí při levé straně silnice a nad hřbitovem. Po roce 1405 dědí Lozu Jan a po něm jeho syn, který se píše Otík z Lozy. Ten byl významným husitským hejtmanem. Roku 1452 se v listinách uvádí Jan Lozský z Lozy a Rabštejna - patrně Otíkův syn.

Mezi lety 1869–1950 Loza byla obcí v okrese Kralovice (*1869–1930*) a později v okrese Plasy. V letech 1961–1990 patřila jako část obce k Dolní Bělé a od 24. listopadu 1990 je opět samostatnou obcí. V roce 1869 k obci patřil Mrtník.

Pamětihodnosti obce:

- Kaple svatého Jana Nepomuckého
- Zvonička
- Pomník (padlým)
- Železná kříž

Obec Bučí

Bučí je vesnice a obec v okrese Plzeň-sever v Plzeňském kraji.

Název vesnice je odvozen od její polohy v době založení, kdy se nacházela v blízkosti bukového porostu nebo na místě vykácené bučiny. V historických pramenech se jméno vsi objevuje ve tvarech: Busc (*1240*), Buz (*1269*), Butysi (*1283)*, Butz (*1293*), Buczie *(1413*), Buczy (*1419*), na Bučí (*1615*), Butczi *(1654*), Bucž (*1788)*, Butsch a Budsch nebo Buč (*1833*) a úředně Bučí nebo Budsch (*1854).* První písemná zmínka o vesnici pochází z roku 1240, v němž je připomínána osada s dvorcem vladyky jménem Harant. V letech 1269 – 1283 je zde připomínán vladyka Miloslav, na konci 13. století *(1293*) pak vladyka Miroslav, zřejmě syn a vnuk prvního. Tento zemanský rod pánů z Bučí byl zřejmě spřízněn s rodem pánů ze Žilova a s dalšími zemanskými rody, které vlastnily např. Zruč, Vlkošov či Nekmíř. V polovině 15. století je Bučí již součástí panství trpístských Gutštejnů, kteří tuto ves drželi ve třech generacích až do počátku 16. století (*1510*). Od roku 1513 patřilo Bučí šlechtickému roku Markvartů z Hrádku a na Bělé, který jej držel ve čtyřech generacích až do pobělohorské konfiskace roku 1622. Dalších 30 let byla ves ve vlastnictví dvou generací rodu Vřesovců sídlících na Bělé. Po třicetileté válce Jan Vřesovec přivedl své bělské panství do dluhů a muselo být postupně rozprodáno. Již před rokem 1654 se část vsi se třemi sedláky dostává k manětínskému panství hrabat Lažanských. Tato část vsi náležela k panství manětínskému až do zániku vrchnostenské správy v roce 1849. Po roce 1656 byla druhá část bučí rozdělena ještě na dva díly, z nichž první - zůstala součástí Bělského panství, které se pak roku 1757 stalo součástí panství Plaského. Druhý díl potom - ten zase

připadl roku 1656 Janě Marii Obytecké. Ta tento díl hned roku 1660 prodala společně s Krašovicemi Evě Polyxeně z Kokořova. Posledně jmenovaná obratem prodala nově vymezený krašovický statek jako panství rytíři Antonínu Steinbachovi. Uvedené díly patřily patrimoniální správou k těmto dvěma panství - krašovickému a bělskému, resp. plaskému - až do roku 1849. Po zrušení patrimoniální (*vrchnostenské)* správy s účinností od 1. ledna 1850 se Bučí stalo součástí místní (*politické*) obce Krašovice. Mezi lety 1869–1880 Bučí bylo jako osada obce ke Krašovicím v okrese Kralovice. V letech 1890–1985 bylo obcí v okrese Kralovice (*1890–1930*), poté v okrese Plasy (*1950*) a později v okrese Plzeň-sever. Od 1. července 1985 do 23. listopadu 1990 patřilo jako část obce k Dolní Bělé a od 24. listopadu 1990 je opět samostatnou obcí.

Pamětihodnosti obce:

- Roubená zvonice (*začátek 19. století)*

Obec Krašovice

Krašovice (*německy Kraschowitz*) jsou obec v okrese Plzeň-sever v Plzeňském kraji.

V katastrálním území vesnice se těžilo černé uhlí. Nejstarší důl Barbora byl otevřen už před rokem 1850. Ve druhé polovině devatenáctého století zahájily provoz doly *Josef, Jan, Luisa* a *Terezie*, z nichž se v dolech *Jan* a *Luisa* uhlí těžilo ještě na začátku dvacátého století.

První písemná zpráva o Krašovicích je z roku 1232, kdy byl majitelem Krašovické tvrze Jetřich I. Po něm Krašovice zdědil jeho syn Jetřich II, který kolem roku 1339 vesnici prodal. Poté se majitelé často střídali, jedním z významnějších majitelů byl Petr z Vrtby. Za husitských válek byla ves i s tvrzí spálena. Tvrz již nebyla obnovena. Po tomto období získal Krašovice Burian z Gutštejna, který je připojil k Bělé. O původním románském kostelu hovoří zpráva z roku 1772 v tom smyslu, že kostel je prastarý a potřebný oprav. Na jeho místě byl postaven v roce 1778 nový kostel sv. Jiljí. Zbytky tvrze se znatelným opevněním byly patrné ještě kolem roku 1838, ale později byly rozebrány jako stavební materiál a na části pozemku tvrze byla roku 1889 postavena budova školy. Od poloviny 19. století se Krašovice rozvíjely rychlým tempem (*pivovar, těžba uhlí,…).* Pěstovaly se zde i různé zemědělské plodiny, dokonce i chmel. Místo, kde byly chmelnice, připomíná místní název "*Chmelničky*".

Mezi lety 1869–1985 Krašovice byly obcí v okrese Kralovice (*1869–1930*), poté v okrese Plasy (*1950*) a později v okrese Plzeň-sever. Od 1. ledna 1986 do 23. listopadu 1990 patřily jako část obce k Dolní Bělé a od 24. listopadu 1990 jsou opět samostatnou obcí. V letech 1869–1880 k obci patřil Bučí.

Pamětihodnosti obce:

- Kostel svatého Jiljí

Obec Trnová

Trnová je vesnice a obec v okrese Plzeň-sever v Plzeňském kraji. Pověřená obec - *Třemošná.* Katastrální rozloha obce činí 650 hektarů, z toho 20 ha lesní plochy.

Obec je situována v klidném prostředí poblíž lesů. Protéká jí potok Bělá. Po těžbě černého uhlí zůstaly rozlehlé odvalové haldy a pod částí obce se nalézají štoly. Obec se přesto poměrně rychle rozvíjí a renovuje.

Nejstarší písemné doklady o existenci vsi Trnová pocházejí z konce 12. století, kdy na listině Čéče ze Železnice z roku 1180 či 1181 je uveden jako svědek Ludvík z Trnové. Název obce měl tehdy podobu Trinova. Brzy poté nabyl Trnové velmož blahoslavený Hroznata, zakladatel významného západočeského rodu Hroznatovců. Roku 1197 se Hroznata vydal na cestu do Jeruzaléma. Jsa bezdětek odevzdal klášteru premonstrátů v Teplé na tři roky do správy obce Hunčice, Krukanice a Trnovou (*zde uveden název Thirnow*). Otázka dalšího vlastníka obce, zvláště ve 13.století, je značně problematická. V Ottově slovníku je uvedeno, že ves původně patřila klášteru tepelskému, naproti tomu se píše, že Hroznata sám sice po návratu z Jeruzaléma přijal klášterní řeholi v Teplé, kde se stal proboštem, ale Trnová zůstala v rodě Hroznatovců. Zmiňuje se o Jetřichovi, který se píše od roku 1319 z Gutštejna, o jeho synovi Sezamovi a jeho synech Janu, Jetřichovi a Půtovi, kteří drželi mnohé statky v okolí. Posledně jmenovanému, který vlastnil Gutštejn, Trnová již r.1379 skutečně patřila. V té době je uváděn název Trnowa. Je tedy pravděpodobné, že vlastníkem vsi byl od počátku 13.století tepelský klášter a teprve v pozdější době, určitě však před rokem 1379, ji získal rod Hroznatovců, a to větev pánů z Gutštejna. Roku 1409 získal Trnovou společně se Všeruby a samotným Gutštejnem Jetřich, který zemřel v roce 1418. Trnová pak byla polovičním dílem rozdělena mezi jeho syny Jana a Burjana. Burjan získal roku 1428 také Bělou, k níž také polovici Trnové držel. Jan zdědil Gutštejn a svoji polovinu Trnové brzy prodal Břeňkovi z Frumštejna. Rozdělení Trnové pak trvalo až do 2. poloviny 16.století. V roce 1561 byly obě části spojeny pod jedno vlastníka - a náleželo celé Trnovsko k hradu Bělé, který od roku 1562 držel Kryštof Markvart. Celé Bělské panství bylo Markvartům z Hrádku v roce 1623 zabaveno a prodáno Vilémovi z Vřesovic. Za třicetileté války pak bylo silně poničeno. Roku 1656 byla Trnová postoupena Evě Kokořovcové, která ji připojila ke Krašovicům, a celé panství pak prodala Antonínu Steinbachovi, rytíři z Kranichštejna. Po smrti Antonína Steinbacha se celého Krašovického panství ujal Jiří Karel Steinbach na Líšťanech. Od roku 1799 bylo panství Líšťany spojené s Luhovem a jeho vlastníky se stali Dohalští z Dohalic. Rozloha panství byla 5 500 ha. Celé toto obrovské panství se však již od roku 1804 začalo rozpadat.

Dnes je dominantou obce 12 hektarový rybník Vísecký, na mapách zaznamenaný pod názvem *Hamr*. Tato vodní plocha v současné době slouží k rekreačnímu využití, sportovnímu rybaření a je významnou zásobárnou vody pro hornobřízské keramické závody.

Pamětihodnosti obce:

- Zámeček Vísky (*pův. zákl tvrz*)
- Roubené stavení *(čp.2)*
- Pamětní kříž *(1857)*

Obec Tatiná

Tatiná je obec v okrese Plzeň-sever v Plzeňském kraji**.** Pověřená obec – *Třemošná.* Obec se nachází necelých 14 km severozápadně od centra Plzně, 8 km stejným směrem od Třemošné. Severozápadně se nachází Černý les.

První písemná zmínka o obci pochází z roku 1379, kdy Stach z Kokořova koupil od Otíka dvory v Tatiné a v Kokořově. Roku 1462 ves patřila k Nekmíři. Po polovině 17. století měl Tatinou rod Götzů. Od 18. až do poloviny 19. století spadala Tatiná do majetku pánů z Vrtby, poté ji odkazem získali Lobkovicové z Křimic.

Tatiná byla dříve část Žilova, později se osamostatnila.

Pamětihodnosti obce:

- Kaplička svatého Jana Nepomuckého (*z roku 1823 - šestiboká)*
- Historické brány (*čp. 6 a 21*)

Obec Nekmíř

Nekmíř je obec v okrese Plzeň-sever. Obec zahrnuje ještě *Lhotku*. Severozápadně od vesnice leží přírodní rezervace Bažantnice.

První písemná zmínka o obci pochází z roku 1358. V roce 1419 se východně od ní odehrála Bitva u Nekmíře - první větší střetnutí, kde husitským vojskům velel Jan Žižka. U vesnice se na začátku dvacátého století těžilo černé uhlí. Důl *Marie* patřil *Obchodní a průmyslové bance* a v hloubce do dvanácti metrů se v něm od roku 1919 těžila sloj s mocností 0,7 metru. V roce 1920 v dole pracovalo šest horníků, kteří vytěžili asi 220 tun uhlí. To se povozy odváželo na nádraží v Horní Bříze. Další doly *Žofie* a *Jan* u vsi vlastnil na přelomu 19. a 20. století Johann Fitz (*od roku 1899 Západočeské keramické závody).*

Pamětihodnosti obce:

- Nekmířský zámek (*původně - vodní tvrz - vyhořela)*
- Kaplička

Obec Žilov

Žilov je obec v okrese Plzeň-sever v Plzeňském kraji - severně od města Plzeň. Částí obce: *Žilov* a *Stýskaly*. Osada *Stýskaly* leží asi čtrnáct kilometrů severozápadně od Plzně. Katastrální území má výměru 6,33 km^2.

Nejproslulejším nálezem karbonské paprskoploutvé ryby ze Žilova je Acrolepis gigas, žijící

v období permu, jejíž pozůstatky byly v blízkosti obce nalezeny po velké povodni v roce 1872. Tato mimořádná fosilie se stala v roce 2000 ústředním motivem znaku i praporu obce Žilov.

První písemná zmínka o obci pochází z roku 1269. Ale prvopočátky obce jsou spjaté s panováním českého krále Václava I. a vladyků z Bučí. V letech 1240-1248 se připomíná Harant z Bučí, jehož syn Rupert založil Žilov někdy kolem roku 1250. V Žilově vybudoval selský dvorec, který obehnal hradbami. Dá se tedy říci, že rod vladyků z Bučí prostřednictvím Ruperta založil žilovský dvorec a snad i tvrz. Častým hostem v těchto, nyní již plaských lesích, byl i král Otakar I. s kralevicem Václavem, který se později i jako král Václav I. rád do tohoto prostoru vracel. Přitom k odpočinku využíval bývalého knížecího dvora v Plasích. Zajímavé zmínky o potomcích těchto vladyků jsou z roku 1379 a z počátku husitské války. Zvláště koncem roku 1419, kdy Jan Žižka vytáhl proti Hynkovi z Nekmíře. Byl zaskočen v širém poli Bohuslavem ze Švamberka s více než 2000 jezdci a pěšími, Žižka poprvé použil vozovou hradbu. Odrazil útok jízdy a obrátil nepřítele na útěk. V bitvě u Nekmíře tu proti Žižkovi bojovali i žilovští vladykové Jan a Racek. Svou srdnatost a statečnost Racek a jeho syn Jan uplatnili též při obraně hradu Karlštejna roku 1422, který oblehli Pražané. Dřívější dějiny obce jsou spjaté s dějinami panství Bělá. V době třicetileté války řádili vojáci na bělském panství tak, že tu byly vypáleny vesnice. Řádění Švédů se nevyhnulo ani Žilovu, když v roce 1639 pobývali na Plzeňsku. Od roku 1770 se začínají používat čísla popisná. V roce 1788 se poprvé úředně připomínají Stýskaly už s pěti popisnými čísly. V těchto místech snad už v roce 1524 stával ovčín patřící ke Kokořovu. V roce 1839 byla rozloha panství přes 4 550 ha. V roce 1852 ve vsi hrabě Jan z Lobkovic provozoval vitriolovou huť. Obec zasáhly i tragické události způsobené válečnými událostmi. K uctění památky zemřelých a padlých byl roku 1938 postaven pomník. V roce 1952 bylo založeno Jednotné zemědělské družstvo. V roce 1960 došlo ke sloučení obcí Žilov a Tatiné a JZD Žilov s JZD Tatiná. V roce 1992 se osamostatnila obec Tatiná. Roku 1998 otevřela Keramika v Horní Bříze a.s. v katastru obce důl na těžbu keramického jílu. Žilov a Stýskaly vždy patřily k obcím, kde se chovala úcta k českým dějinám a tradicím.

Pamětihodnosti obce:

- Železné kříže
- Památník padlým
- Usedlost č.p. 2 (*s bránou - 1934*)
- Usedlost č.p. 7

Obec Nevřeň

Nevřeň je obec v okrese Plzeň-sever v Plzeňském kraji. Obec leží zhruba třináct kilometrů směrem na severozápad od centra Plzně a čtrnáct kilometrů jižně od Nýřan. Poblíž obce se nacházejí pozůstatky povrchových lomů i podzemních dolů, dříve sloužících k těžbě kaolinu a černého uhlí.

Součástí obce byly též dvě osady – *Nová Hospoda* a *Kokořov.* Osada *Nová Hospoda* se sedmi

popisnými čísly zůstala součástí Nevřeně až do 21. století, zatímco *Kokořov* byl v roce 1960 převeden pod správu obce Všeruby.

Přesné datum založení obce není známo, existuje pouze dohad, že Nevřeň pravděpodobně založil v první polovině 14. století některý z příslušníků západočeského rodu Hroznatovců. První písemná zmínka o vesnici jménem Newrzien pochází z roku 1364, kdy ji koupili majitelé hradu Bělá. Ve vlastnictví obce, respektive její části, je od roku 1484 vystřídal Markvart z Úlic a po něm plzeňský soukeník Vít. Podle jeho závěti se od roku 1487 stala Nevřeň na 150 let majetkem města Plzně. V roce 1651 koupil panství Nekmíř od Jana Vikarta Vřesovce z Vřesovic polní maršálek Jan Zikmund Bedřich hrabě Gőtz. Po jeho smrti v roce 1662 Gőtzova manželka Marie Isabella Trčková z Lípy panství rozšířila a zahrnula do něj i Nevřeň. V roce 1895 Nevřeň (*tehdy zvanou Nebřem*) s nekmířským panstvím koupil od Lobkowitzů plzeňský právník JUDr. Stanislav Wopršálek. Od poloviny 19. století se u vesnice těžilo černé uhlí uložené v jediné sloji s mocností 0,6 až jeden metr v hloubce čtrnáct až 93 metrů. Nejstaršími provozy byly doly *Adam* a *Chrisogon*. Roku 1910 byl jihovýchodně od vesnice otevřen důl *Irena* hluboký 43 metrů. Těžba začala až v roce 1917 a už po dvou letech skončila - obnovena byla roku 1920. Mezi roky 1870 a 1897 se na území obce těžil *kaolin*.

Mezi lety 1869–1985 Nevřeň byl obcí v okrese Plzeň (*1869–1930*), poté v okrese Plzeň-okolí (*1950*) a později v okrese Plzeň-sever. Od 1. ledna 1986 do 23. listopadu 1990 patřil jako část města k Všerubům a od 24. listopadu 1990 je opět samostatnou obcí.

Pamětihodnosti obce:

- Kaplička *(na návsi*)
- Hlubinný důl (*kaolinový důl – těžba zahájena r. 1870*)
- Centrum *Caolinum*

Město Všeruby

Všeruby (*německy Wscherau*) jsou město v okrese Plzeň-sever v Plzeňském kraji. Jižní částí obce protéká řeka Třemošná. Části města: *Všeruby, Chrančovice, Chrástov, Klenovice, Kokořov, Popovice* a *Radimovice*. Katastrální výměra: 23,56 km^2.

Dnem 29. února 2012 byl obci obnoven status města. Od 1. července 1980 do 23. listopadu 1990 k městu patřily i Kunějovice, od 1. července 1980 do 31. prosince 1991 Hůrky a Mostice a od 1. ledna 1986 do 23. listopadu 1990 také Nevřeň.

Název města je pravděpodobně odvozen od slovesa rubat ve významu ves všerubů, tj. lidí, kteří vše rubali. Vzhledem k nejstarším písemným dokladům, v nichž se objevuje tvar Všeroby, je však také možné, že jméno města bylo odvozeno ze slova roba (*služebnice, nevěstka*) - *Všeruby* nebo německy *Wscherau (1848).*

První písemná zmínka o vsi je z roku 1212. Ve 13. století se zmiňuje hrad, v 16. století již

opuštěný. Roku 1900 žilo ve Všerubech 1115 Němců a 61 Čechů. Po roce 1945 byla německá většina obyvatel vysídlena. Na přelomu 19. a 20. století se v lese východně od vesnice těžilo černé uhlí. *Doly František, Dobrá naděje, Jan, Jiří* a *Jindřich* provozoval Johann Fitz (*byl český důlní inženýr, průmyslník a podnikatel německého původu*).

Pamětihodnosti města:

- Kostel svatého Ducha
- Kostel svatého Martina
- Židovský hřbitov
- *Zaniklý* hrad Všeruby *(13.století)*
- Kaple svatého Jan Nepomuckého (*barokní – 1769*)
- Všerubské hradiště (*1,5 km SV na ostrožně nad pot. Burná-halštatská a hradištní doba)*

Části města Všeruby:

Chrančovice

Chrančovice je malá vesnice, část obce Všeruby v okrese Plzeň-sever. Nachází se asi 5,5 km na západ od Všerub. Katastrální území: Chrančovice (*3,39 km²)*. První písemná zmínka o vesnici pochází z roku 1379.

Chrástov

Chrástov je malá vesnice, část města Všeruby v okrese Plzeň-sever v Plzeňském kraji. Nachází se asi šest kilometrů západně od Všerub. Chrástov je také název katastrálního území o rozloze 1,47 km^2. První písemná zmínka o Chrástově pochází z roku 1186.

Klenovice

Klenovice je malá vesnice, část obce Všeruby v okrese Plzeň-sever. Nachází se asi 3,5 km na severozápad od Všerub. Leží v katastrálním území Klenovice u Chrančovic o rozloze 3,28 km^2. První písemná zmínka o vesnici pochází z roku 1115.

Kokořov

Kokořov je malá vesnice, část obce Všeruby v okrese Plzeň-sever. Nachází se asi 3 km na východ od Všerub. Kokořov leží v katastrálním území Všeruby u Plzně o výměře 8,6 km². První písemná zmínka o vesnici pochází z roku 1225.

Popovice

Popovice je malá vesnice, část obce Všeruby v okrese Plzeň-sever. Nachází se asi 5 km na západ od Všerub. Popovice leží v katastrálním území Popovice u Chrančovic o rozloze 2,4 km^2. První písemná zmínka o vesnici pochází z roku 1242.

Radimovice

Radimovice je malá vesnice, část obce Všeruby v okrese Plzeň-sever. Nachází se asi 2 km na severozápad od Všerub. Radimovice leží v katastrálním území Radimovice u Všerub o rozloze 4,43 km^2. První písemná zmínka o vesnici pochází z roku 1263.

Obec Líšťany

Líšťany jsou obec a vesnice v okrese Plzeň-sever v Plzeňském kraji. Obec zahrnuje dalších sedm vesnic. Části obce: *Líšťany, Hunčice, Košetice, Lipno, Luhov, Náklov, Písek* a *Třebobuz*. Rozloha Líšťan je 36,75 km^2. Asi čtyři kilometry jižně od obce se rozlévá vodní nádrž Hracholusky.

První písemná zmínka o Líšťanech se objevuje v zakládací listině kláštera v Kladrubech z roku 1115. Podle této listiny byla obec přidělena svobodnému sedláku Zinozirovi z Líšťan. Z roku 1269 pochází zmínka o Bohuslavovi z Líšťan. Jeho syny byli Bohuslav a Drslav z Líšťan. Na počátku čtrnáctého století byli zmiňováni další příslušníci rodu: Bušek, Sulislav a Mikuláš z Líšťan. Část vesnice patřila vladykům z Radíče. V roce 1369 tu seděli Jetřich a Půta z Gutštejna, příslušníci rodu, který ovládal širší okolí. Potom zde postupně sídlily další rody. Roku 1401 v Líšťanech zemřel Vilém z Gutštejna. V období 1422 - 1426 byli patrony kostela Jan a Burian z Gutštejna. Roku 1434 panoš Jan z Úlic a od roku 1456 přešly Líšťany do držení rytířské rodiny z Hrádku. Roku 1462 se připomíná Bohuchval z Hrádku. Roku 1522 zde byly v nedílu sestry Kateřina, Eliška a Anna z Hrádku, ale už roku 1523 byl předvolán za svědka ke komornímu soudu Vilém Příchovský z Příchovic, patrně manžel jedné ze sester. Roku 1552 a 1563 byl majitelem Jakub Černín z Chudenic, druhý manžel výše zmíněné Elišky z Hrádku. Panství Líšťany patřilo v roce 1590 bratrům Janu Ondřejovi a Karlovi Černínům z Chudenic, kteří jsou uvedeni v nápisu na křtitelnici z roku 1596 umístěné v líšťanském kostele. Líšťany zůstaly v držení černínské větve až do roku 1628, kdy Jan Karel Černín v době třicetileté války opustil pro víru zemi a před odchodem prodal statek Líšťany, *„totiž tvrz Líšťany se dvorem poplužním, pivovarem a sladovnou při ní ležícím“*, Václavu Příchovskému z Příchovic na Lomu. Po úmrtí starého pána byl stav statku dezolátní a zadlužen. Komise z příbuzných zůstavitelů ho následně prodala roku 1644 za sníženou cenu Markétě Příchovské z Lub. Po jejím úmrtí převzal statek roku 1646 její manžel, Albrecht Kristián z Příchovic. Roku 1660 byl zruinovaný statek správci prodán Antonínu Steibachovi, hejtmanovi dolnosaských statků. Roku 1664 byl povýšen do rytířského stavu a dostal přídomek z Kranichsteina. Roku 1682 přechází panství Líšťany do majetku jeho syna Františka Benedikta Steinbacha z Kranichsteinu - *okresní hejtman okresu Plzeň a pán v Líšťanech, Hunčicích, Radimovicích a ještě dalších majetků*. Zemřel roku 1704 a zanechal jako dědice svých statků syna Karla Maxmiliána Steinbacha z Kranichsteinu. Tento byl v roce 1715 povýšen na svobodného pána. Roku 1727 bylo panství Líšťany prodáno, včetně Krašovic, hraběti Juliu Xaveru Hamiltonovi, pánu na Dörrengruthu v Rakousku, který se zdržoval spíše na svých rakouských statcích. Roku 1759 přešlo panství do vlastnictví Mikuláše Hamiltona. Ale již roku 1765 je zdědil hrabě Antonín Jan Nepomuk Hamilton. Rod Hamiltonů měl statek v držení necelé půlstoletí. Roku 1777 koupil panství od císařského polního maršálka Antonína Jana Nepomuka Hamiltona císařský rada,

vrchní nadlesní v království českém a přísedící českého gubernia říšský hrabě Josef Maxmilián Kinský na Pirkštejně, Svojci a Prášilech. Dědicem Josefa Maxmiliána byl hrabě Filip Kinský. V roce 1782 prodal panství svobodné paní Marii Anně Schirndingarové, rozené Haugvicové z Biskupic. Roku 1799 koupil statek císařský komorník Maria Václav Bořek hrabě Dohalský z Dohalic, pán ze Staňkova, k dlouhé řadě statků, které již v Čechách vlastnil. Hrabě Dohalsky zemřel roku 1824 a zanechal celé panství své ženě, která umírá roku 1825. Na základě pozůstalostního řízení zdědil roku 1825 panství svobodný pán Maria Václav Perglar z Perglasu. Po jeho smrti v roce 1853 získal panství Líšťany dědictvím svobodný pán Michael Dobřenský z Dobřenic. Z pozůstalosti tohoto Michaela Dobřenského panství se zámkem vydražil roku 1862 kníže Karel Löwenstein-Wertheim-Rosenberg a připojil je ke svým četným západočeským a německým statkům. Löwensteinům patřilo panství s líšťanským zámkem až do první pozemkové reformy. V roce 1918, když byla zmenšována velká panství, získal velkostatek finančník Emanuel Kumpera. Roku 1934 byl líšťanský zámek převzat státním pozemkovým úřadem. Z Líšťan byl vytvořen zbytkový statek, který převzal úředník Emanuel Kumpera a později koupil doktor František Roh a užíval jej až do roku 1951, kdy byl statek se zámkem předán Československým státním statkům.

Pamětihodnosti obce:

- Kostel svatého Petra a Pavla
- Líšťanský zámek (*dříve renesanční tvrz*)
- Kaple
- Socha svatého Jana Nepomuckého
- Boží muka
- Boží muka *(směrem k Hunčicům)*
- Mohylník Hůrka
- Kříž před kostelem

Části obce:

Hunčice

Hunčice jsou malá vesnice, část obce Líšťany v okrese Plzeň-sever v Plzeňském kraji. Nachází se asi 1,5 kilometru východně od Líšťan. Hunčice jsou také název katastrálního území o rozloze 2,86 km². První písemná zmínka o vesnici pochází z roku 1197. V 16. a 17. století patřila ves Zádubským ze Šontálu, kteří si zde postavili malý renesanční zámeček. Později se Hunčice staly součástí panství Líšťany a vrchnost zde již nesídlila. U zámku je park s rybníčky, v minulosti zde byla i bažantnice.

Při sčítání lidu v letech 1869–1976 Hunčice byly samostatnou obcí, se kterým patřily nejprve do okresu Stříbro, ale v roce 1950 v okrese Plzeň-okolí a v letech 1961–1976 v okrese Plzeň-sever. Od 30. dubna 1976 jsou částí obce Líšťany v okrese Plzeň-sever. V letech 1961–1976 k obci patřily Košetice, Lipno a Písek.

Pamětihodnosti vesnice:

- Zámeček v areálu hospodářského dvora
- Terénní pozůstatky hradu Frumštejn
- Smírčí kříž

Košetice

Košetice (*německy Koschowitz*) jsou vesnice, část obce Líšťany v jihozápadní části okresu Plzeň-sever v Plzeňském kraji. Katastrální území zaujímá 795 ha. Ves leží tři kilometry jižně od Všerub a pět kilometrů severozápadně od Města Touškov na soutoku Čeminského a Košetického potoka stranou hlavních silničních tahů.

Ves je poprvé připomínána roku 1115 jako součást majetku benediktinského kláštera v Kladrubech. U vesnice býval malý černouhelný důl *Antonín*, který od původního majitele Antonína Krejsy koupily Montanní a průmyslové závody rodu Starcků. V hloubce do 36 metrů se v něm těžila přibližně 40 centimetrů mocná sloj. V roce 1918 se v dole vytěžilo 106 tun uhlí (všechno uhlí bylo spotřebováno přímo v dole), o rok později těžba stoupla na 1 548,5 tuny a roku 1920 asi na 3 176 tun.

Při sčítání lidu v letech 1869–1950 Košetice byly samostatnou obcí, se kterým patřily nejprve do okresu Stříbro, ale v roce 1950 v okrese Plzeň-okolí. V letech 1961–1976 byly částí obce Hunčice v okrese Plzeň-sever. Od 30. dubna 1976 jsou částí obce Líšťany v okrese Plzeň-sever.

Pamětihodnosti vesnice:

- Kříže
- Kaplička

Náklov

Náklov je malá vesnice, část obce Líšťany v okrese Plzeň-sever v Plzeňském kraji. Nachází se asi jeden kilometr západně od Líšťan. Náklov je také název katastrálního území o rozloze 2,06 km². První písemná zmínka o vesnici pochází z roku 1379.

Při sčítání lidu v letech 1869–1950 Náklov byl samostatnou obcí v okrese Stříbro. Od roku 1960 je částí obce Líšťany v okrese Plzeň-sever.

Pamětihodnosti vesnice:

- Venkovská usedlost čp. 11
- Kaple Svaté rodiny
- Dům *čp. 2*

Třebobuz

Třebobuz je malá vesnice a část obce Líšťany v okrese Plzeň-sever v Plzeňském kraji. Nachází se asi 2,5 kilometru jihozápadně od Líšťan. Třebobuz je také název katastrálního území o rozloze 3,04 km². Okolí vesnice bylo osídleno již v mladší až pozdní době bronzové.

Pamětihodnosti vesnice:

- Výklenková kaplička
- Val pravěkého hradiště Třebobuz

Lipno

Lipno je velká vesnice, část obce Líšťany v okrese Plzeň-sever v Plzeňském kraji. Nachází se asi tři kilometry jižně od Líšťan. Lipno leží v katastrálním území *Lipno u Hunčic* o rozloze 6,18 km² a *Těchoděly* o rozloze 2,09 km². V katastrálním území Lipno u Hunčic leží i Písek. První písemná zmínka o vesnici pochází z roku 1316.

Pamětihodnosti vesnice:

- Socha svaté Barbory
- Hradiště Staré Lipno

Luhov

Luhov je vesnice, část obce Líšťany v okrese Plzeň-sever v Plzeňském kraji. Nachází se asi 3,5 kilometru jihozápadně od Líšťan. Luhov leží v katastrálním území Luhov u Líšťan o rozloze 7,12 km². První písemná zmínka o dvoru Luhov pochází z roku 1175, kdy jej kníže Soběslav II. věnoval plaskému klášteru.

Pamětihodnosti vesnice:

- Luhovský zámek
- Luhovské hradiště *(pozůstatky - doba bronzová)*

Písek

Písek je malá vesnice, část obce Líšťany v okrese Plzeň-sever v Plzeňském kraji. Nachází se asi 2,5 kilometru jižně od Líšťan. Písek leží v katastrálním území Lipno u Hunčic o výměře 6,18 km².

Pamětihodnosti vesnice:

- Zvonice při čp. *6*

Obec Zahrádka

Zahrádka je obec severozápadně od Plzně v okrese Plzeň-sever v Plzeňském kraji. Části obce: *Zahrádka, Hůrky* a *Mostice*.

Název obce původně zřejmě označoval „*zahrazení, zahrazené místo*“. První písemná zmínka o vesnici je z roku 1379 - pochází až z berního rejstříku Plzeňského kraje, kde je uvedena (*spolu s Hůrkami a Mosticemi*) jako součást statku Podmokly. Za husitských válek bylo v Zahrádce šest statků spáleno. V roce 1546 došlo k dělení podmokleského statku mezi Arnoštem, Konradem, Adamem a Šebestiánem Pernklo ze Šenraitu. Po smrti paní z Vrtba, vdovy po Janu Vikartovi z Vřesovic, která měla doživotní užívání, byly v roce 1667 statky Štoklův a Bílkův prodány plaskému klášteru a dva statky a osm pustin koupil Adam Václav Kokořovec na Nečtinech a Zahrádka tak zůstala až do konce feudalismu rozdělenou vsí. Kokořovec ještě přikoupil pustinu Malšín, na níž založil dvůr, připojil jej k Zahrádce a vytvořil tak samostatný statek při panství Nečtiny. V letech 1700-1708 pak Hroznata Kokořovec osadil v Zahrádce všechny pustiny a v době soupisu tereziánského katastru statek Zahrádka držel Ignác František Kokořovec z Kokořova. Před polovinou 19. století byla Zahrádka statkem náležejícím k alodiálnímu panství Preitenstein (*Nečtiny*). Přifařena byla do Číhané ležícím na statku Krukanice, který byl součástí tepelského panství. Po zrušení patrimoniální správy a zavedení soudních okresů a okresních hejtmanství v roce 1850 se Zahrádka stala samostatnou obcí. V letech 1855-1867 náležela ke smíšenému okresu Manětín a kraji Plzeňskému, po obnovení okresních hejtmanství k soudnímu okresu Manětín a okresnímu hejtmanství Kralovice. Již v roce 1855 byla přifařena ke Všerubům. Ve 30. letech 20. století Zahrádka byla nadále samostatnou obcí se 30 českými a 111 německými obyvateli o 26 domech, pošta byla ve Všerubech, sídlo soudního okresu v Manětíně a politického okresu v Kralovicích. Na podzim roku 1938 byla Zahrádka připojena k Německu a v roce 1945 vrácena zpět do správního systému Československé republiky. Zároveň proběhla výměna obyvatel a při správní reorganizaci v roce 1949 se jako samostatná obec stala součástí okresu Plasy v kraji Plzeňském. V roce 1960 byla přiřazena k okresu Plzeň – sever a následně k ní byly přičleněny Hůrky a Mostice. Se Všeruby byla Zahrádka v rámci vytváření velkých sídelních celků v 70. a 80. letech 20. století také spolu s Hůrkami a Mosticemi spojena v roce 1980. Tato v podstatě vynucené integrace trvala deset let a k 24. 11. 1990 byla opět vytvořena samostatná obec Zahrádka s částmi Hůrky a Mostice.

Zástavba obce byla v polovině 19. století převážně tzv. spalná a byla soustředěna kolem velké návsi nepravidelného tvaru, která je centrálním prostorem Zahrádky dodnes. U některých selských stavení jsou doposud dochovány architektonické fasádní články z 1. třetiny 20. století. Venkovské zemědělské zástavbě se vymyká budova bývalé české menšinové školy na jižním okraji vsi, při silnici do Všerub postavená v roce 1926.

Pamětihodnosti obce:

- Kaple zasvěcená sv. Janu a Pavlu (*1782)*
- Pískovcové podstavce (*torzo a podstavec od kříže Rosslerů*)

Části obce:

Hůrky

Hůrky jsou malá vesnice, část obce Zahrádka v okrese Plzeň-sever v Plzeňském kraji. Nachází se asi 1,5 kilometru západně od Zahrádky. Vede tudy silnice II/204. Hůrky leží v katastrálním území Hůrky u Zahrádky o rozloze 6,88 km².

Název vesnice je odvozen ze slova hórka ve významu malá hora. V historických pramenech se objevuje ve tvarech: Gorki (*1115)*, Hork (*1252*), Horka (*1379*), w huorcze (*1525)*, Hurka (*1654*), Horka a Hurka (*1788*) a Hurkau nebo Horka (*1838)*. První písemná zmínka o vesnici pochází z roku 1115 - ve falsu zakládací listiny kladrubského kláštera. ze 13. století a vlastnictví Hůrek klášterem potvrdil v roce 1239 papež Řehoř IX. V roce 1252 byly Hůrky darovány plaskému klášteru, a to kladrubskýkm farářem Jindřichem a brzy poté se dostaly Hůrky spolu s nedalekými Podmokly panu Jindřichovi, který byl od roku 1269 komorníkem Plzeňského kraje. Připomíná se ještě roku 1295 se syny Jaroslavem a Jindřichem, kteří byli předky vladyků Podmokelských z Prostiboře, rodu, který držel následujících 260 let statek Podmokly, k němuž náležely Hůrky, Mostice i Zahrádka.

Při sčítání lidu v roce 1869 Hůrky byly osadou obce Zahrádka v okrese Kralovice. V letech 1880–1962 byly samostatnou obcí, se kterým patřily nejprve do okresu Kralovice, ale v roce 1950 v okrese Plasy a později v okrese Plzeň-sever. Od 1. ledna 1963 do 30. června 1980 byly částí obce Zahrádka v okrese Plzeň-sever. Od 1. července 1980 do 31. prosince 1991 byly částí města Všeruby v okrese Plzeň-sever. Od 1. ledna 1992 jsou opět částí obce Zahrádka v okrese Plzeň-sever.

Pamětihodnosti:

- Kaplička
- Venkovské usedlosti čp. *1,2* a *3*
- Brána u čp. *5*

Mostice

Mostice jsou malá vesnice, část obce Zahrádka v okrese Plzeň-sever v Plzeňském kraji. Nachází se asi 1,5 kilometru jihovýchodně od Zahrádky. Mostice jsou také název katastrálního území o rozloze 4,02 km².

První písemná zmínka o vesnici pochází z roku 1379 - v berním rejstříku Plzeňského kraje a

náležely k Podmoklům. V blíže neznámé době se staly součástí statku Vrtba, který v roce 1538 jeho majitel Jan Hostouňský prodal *(zámek Vrtbu, vsi Lhotku, Mostice a Hubenov*) Šebestianovi Markvartovi z Hrádku na Trpistech a Nekmíři. Ten v roce 1555 ještě přikoupil Bělou a k ní v roce 1615 připojil statek Podmokly, k němuž náležely Hůrky a Zahrádka. Všechny tři lokality se tak na nějakou dobu staly součástí bělského panství. V roce 1659 při dělení Bělského panství se Mostice staly součástí statku Kunějovice, jejichž držiteli byli mj. Klenovští z Klenové nebo Altvaterové z Altvateru. Toto rozdělení vsi trvalo až do konce feudalismu. V roce 1838 byly Mostice součástí alodiálního statku Kunějovice (*tvořeným Kunějovicemi a Všeruby*), které patřilo pražskému advokátu Josefu Theumerovi a jeho ženě Ludmile (*roz. Kalinové z Jäthensteina)*. Po zrušení patrimoniální správy a zavedení soudních okresů a okresních hejtmanství v roce 1850 se Mostice staly samostatnou obcí *(s německým názvem Mosting*). V letech náležely ke smíšenému okresu Touškov a kraji Plzeňskému, po obnovení okresních hejtmanství k soudnímu okresu Touškov a okresnímu hejtmanství Stříbro. Již v roce 1855 byly přifařeny ke Všerubům. Při sčítání lidu v letech 1869–1962 Mostice byly samostatnou obcí, se kterým patřily nejprve do okresu Stříbro, ale v roce 1950 v okrese Plasy a později v okrese Plzeň-sever. Od 1. ledna 1963 do 30. června 1980 byly částí obce Zahrádka v okrese Plzeň-sever. Od 1. července 1980 do 31. prosince 1991 byly částí města Všeruby v okrese Plzeň-sever. Od 1. ledna 1992 je opět částí obce Zahrádka v okrese Plzeň-sever.

Pamětihodnosti:

- Kaplička
- Kříže

Obec Úněšov

Uněšov (*německy Anischau*) je vesnice v okrese Plzeň-sever v Plzeňském kraji. Leží 24 km severozápadně od Plzně. Obec zahrnuje několik dalších vesnic. Části obce: *Části obce: Úněšov, Budeč, Čbán, Číhaná, Hvožďany, Lípa, Podmokly, Štipoklasy* a V*ojtěšín*.

Obec patří do Hercynského systému, subsystému Hercynské pohoří, provincie Česká vysočina, subprovincie Poberounská a spadá do Plzeňské pahorkatiny. Úněšov je znán převážně pěstováním brambor, které jsou vyváženy do širokého okolí. V současné době hospodaří v okolí Úněšova Úněšovský statek a.s.. Dříve se jmenoval Státní statek Úněšov, n.p. Dnes je Úněšov dosažitelnou rekreační oblastí pro obyvatele Plzně.

Zástavba horní části obce tvoří půlkruh. Zde je náves prostorná s dominantou obce, kostelem sv. Prokopa. Převládá počtem domů původních a domů postavených po r. 1945. Původní obytné budovy se štíty na náves jsou z počátku 20. století. Usedlostí jsou stavebně větší a prostornější. Stodoly usedlostí jsou prostorné, převážně z 20. a 30. let 20. století. Zachovalá byla původní obytná budova č.p. 1. Byla prodána, rozebrána a znovu postavena v *osadě Klenovice*. Dolní část obce po pravé straně silnice je svažitější, zakončená potokem a rybníkem.

Historicky je Úněšov doložen v roce 1352 a je nejmladší z okolních vesnic. Nepodložené

zprávy hovoří o r. 1245 a 1115. Na počátku byly v Úněšově tři statky. Tvrz se uvádí v r. 1391. Stávala v blízkosti kostela a postupně do 15. stol. Zanikla. V létech 1365 - 1371 uvádí se Jindřich z Úněšova, Bedřich z Vinoře 1371 až 1383. V roku 1389 Petr z Krašovic a v roce 1391 prodal Sezema z Vrtby Úněšov Buškovi z Klenovic. V roce 1409 - 1435 se uvádí Oldřich ze Slavic. Od 2. pol. 15 století je Úněšov uváděn na panství Podnokly. Od roku 1556 na panství Bělá, které v té době vlastnil rod Markvartů z Hrádku u Sviňomaz. V roce 1622 bylo panství Bělá Markvartům konfiskováno. V roce 1623 koupil panství Bělá s panstvím Podmokly a Nekmíř Vilém Vřesovec z Vřesovic. Panství bylo v roce 1676 postoupeno Klášteru Teplá, hospodářská správa II Krukanice. Od roku 1850 je Úněšov svobodnou obcí s voleným obecním zastupitelstvem a starostou. Následně období od roku 1945 - je ve znamení obnovy ČSR na bývalém území Sudet a jeho osídlení obyvatelstvem z vnitrozemí republiky a vracejících se reemigrantů.

Pamětihodnosti obce:

- Kostel svatého Prokopa *(gotický*)
- Dva smírčí kříže *(katastr obce)*
- Zaniklý hrad Malšín (*na vrcholu Špičáku u samoty Liška*)
- Tvrz (*SZ konec vesnice – poloostrov u rybníka - dnes hospodářské stavení*)

Části obce:

Budeč

Budeč *(německy Wutsch*) je malá vesnice, část obce Úněšov v okrese Plzeň-sever v Plzeňském kraji. Nachází se asi pět kilometrů západně od Úněšova. Budeč leží v katastrálním území Budeč u Číhané o rozloze 2,94 km².

Čbán

Čbán je malá vesnice, část obce Úněšov v okrese Plzeň-sever v Plzeňském kraji. Nachází se asi 1,5 kilometru severozápadně od Úněšova. Prochází zde silnice II/193. Čbán je také název katastrálního území o rozloze 3,44 km².

Pamětihodnosti:

- Vodní mlýn čp. 8 (tzv. *Císřský mlýn na Třemošné*)

Číhaná

Číhaná je malá vesnice, část obce Úněšov v okrese Plzeň-sever v Plzeňském kraji. Nachází se dva kilometry severozápadně od Úněšova. Prochází zde silnice I/20. Číhaná je také název katastrálního území o rozloze 7,72 km².

Pamětihodnosti:

- Barokní kostel svatého Václava
- Barokní patrová fara
- Socha svatého Jana Nepomuckého
- Empírový a hrázděný dům
- Boží muka
- Milník

Hvožďany

Hvožďany jsou malá vesnice, část obce Úněšov v okrese Plzeň-sever v Plzeňském kraji. Nachází se asi 4,5 kilometru jihozápadně od Úněšova. Prochází zde silnice II/193. Hvožďany leží v katastrálním území Hvožďany u Úněšova o rozloze 3,88 km².

Pamětihodnosti:

- Domy na návsi
- Dům čp. 3
- Hasičárna

Lípa

Lípa (*německy a do roku 1950 Pichl)* je malá vesnice, část obce Úněšov v okrese Plzeň-sever v Plzeňském kraji. Nachází se asi čtyři kilometry jižně od Úněšova. Lípa leží v katastrálním území Lípa u Úněšova o rozloze 2,05 km². První písemná zmínka o vesnici pochází z roku 1273.

Pamětihodnosti:

- Památkově chráněný dvůr Pichl
- Dům čp. 3

Podmokly

Podmokly jsou vesnice, část obce Úněšov v okrese Plzeň-sever v Plzeňském kraji. Nachází se

asi 3,5 kilometru jižně od Úněšova. Podmokly leží v katastrálním území Podmokly u Úněšova o rozloze 3,25 km^2. První písemná zmínka o vesnici pochází z roku 1115.

Při sčítání lidu v letech 1869–1921 Podmokly byly osadou obce Úněšov v okrese Stříbro. V letech 1930–1950 byly samostatnou obcí, se kterým patřily nejprve do okresu Stříbro, ale v roce 1950 v okrese Plasy. Od roku 1960 jsou znovu částí obce Úněšov v okrese Plzeň-sever.

Pamětihodnosti:

- Zaniklý hrad Podmokly (*ze 13. století v sousedství barokního hospodářského dvora nad Zámeckým rybníkem*)

Obce od 5 do 10 km:

Obec Hvozd

Hvozd (německy Fosslau) je obec ve střední části okresu Plzeň-sever v Plzeňském kraji. Katastrální území Hvozd u Manětína má výměru 530,45 ha. Části obce: *Hvozd a Hodoviz.*

Pamětihodnosti obce:

- Boží muka
- Socha Archanděla Michaela
- Smírčí kříž
- Pozůstatky pravěkého hradiště - Vyšohrad *(u vesnice Hodoviz - část obce Hvozd*)

Obec Líté

Líté je obec v okrese Plzeň-sever v Plzeňském kraji. Leží 28 kilometrů severozápadně od Plzně. Součástí obce je i vesnice (*osada) Spankov*.

Pamětihodnosti obce:

- Kaplička *(Líté)*
- Železný kříž *(Líté)*
- Kaplička (*Spankov)*
- Chalupa čp. *3 (Spankov)*

Obec Dražeň

Dražeň je obec ve střední části okresu Plzeň-sever. V obci, kam patří i osady Osojno a Bažantnice.

Pamětihodnosti obce:

- Kaplička Svaté Rodiny

Město Plasy

Plasy (*německy Plass*) jsou město v okrese Plzeň-sever, 21 km severně od Plzně. Plasy jsou součástí Mikroregionu Dolní Střela. Město vzniklo okolo stejnojmenného kláštera, který je národní kulturní památkou. Části města: *Plasy, Babina, Horní Hradiště, Lomnička, Nebřeziny* a *Žebnice*.

Lomnička - část města Plasy

Lomnička je vesnice, část města Plasy ve střední části okresu Plzeň-sever v Plzeňském kraji. Leží šest kilometrů jihozápadně od Plas. Katastrální území Lomnička u Plas měří 14,65 km². Ves je součástí Mikroregionu Dolní Střela. Lomnička sousedí s hospodářským dvorem Lomany na severovýchodě, s Mrtníkem na jihu, s Lozou na jihozápadě, samotou Chaloupky na západě a Dražní na severozápadě.

Pamětihodnosti města:

- Klášter (*Konvent, Barokní sýpka, Prelatura - nejunikátnější části kláštera*)
- Škola
- Hrobka rodu Metternichů
- Bývalá železářská huť svatého Klimenta
- Kašna se sochou Jana Nepomuckého
- Hradiště Plasy

Mrtník

Mrtník je obec v okrese Plzeň-sever v Plzeňském kraji. Nejbližším městem je Kaznějov vzdálený od obce 7,5 kilometru.

Pamětihodnosti obce:

- Železný kříž
- Památník padlým

Město Kaznějov

Kaznějov je město v okrese Plzeň-sever v Plzeňském kraji. Leží 20 km severně od Plzně na silnici I/27 spojující Plzeň s Mostem v mělkém údolí Kaznějovského potoka. Na severu Kaznějov sousedí s Rybnicí, na východě s Oborou, na jihovýchodě s hospodářským dvorem Býkovem, na jihozápadě s městečkem Horní Bříza a na západě s Mrtníkem. Západně a jihozápadně od města je uprostřed lesů největší povrchový kaolinový lom ve střední Evropě.

Pamětihodnosti města:

- Kaplička svatého Jana Křtitele
- Brána u čp. *14*
- Pomník padlých ve druhé světové válce

Město Horní Bříza

Horní Bříza (*německy Ober Birken*) je město v okrese Plzeň-sever v Plzeňském kraji. Město je obklopeno lesy a protéká jím řeka Bělá. Z jihu na sever vede na východním okraji města železniční trať Plzeň–Žatec. Kromě železničního spojení má město autobusové spojení s Plzní i dalšími městy a obcemi v okolí. V Horní Bříze se nachází Masarykova základní škola, Střední škola Horní Bříza a dvě mateřské školy. Rozvoj města je od konce 19. století spojen s těžbou a zpracováním kaolinu. Dnes pokračuje jen nepravidelná těžba červených jílů.

Pamětihodnosti města:

- Kaplička svatého Petra
- Pomník obětí druhé světové války *(na hřbitově)*
- Pamětní deska TGM

Obec Ledce

Ledce jsou obec v okrese Plzeň-sever v Plzeňském kraji. V okolí se těžily kyzy a pískovce. Hrabě Jan z Lobkovic ve vsi v roce 1852 provozoval vitriolovou huť. Ve druhé polovině 19. století se v dole Regina těžilo černé uhlí. Významnou pro obec byla těžba kaolinu.

Pamětihodnosti obce:

- Kostel svatého Jakuba
- Fara
- Vodní mlýn

Obec Příšov

Příšov je obec v okrese Plzeň-sever v Plzeňském kraji. V letech 1961–1990 patřil jako část obce k Ledcům a od 24. listopadu 1990 je opět samostatnou obcí.

Pamětihodnosti obce:

- Kaple

Obec Chotíkov

Chotíkov, dříve Kotíkov *(německy Kottiken*), je obec v Plzeňském kraji v okresu Plzeň-sever.

Pamětihodnosti obce:

- Kostel Povýšení svatého Kříže

Město Třemošná

Třemošná (*německy Tschemoschna*) je město na stejnojmenném vodním toku v okrese Plzeň-sever v Plzeňském kraji, devět kilometrů severně od Plzně. Má rozlohu 18,10 km². Město je údolím řeky Třemošná a železniční tratí rozděleno na menší severní a větší jižní část. V jižní se nachází mj. přirozené centrum, radnice a sídliště. Části města: *Třemošná* a *Záluží*.

Záluží – část města Třemošná

Záluží je vesnice, část města Třemošná v okrese Plzeň-sever v Plzeňském kraji. Nachází se na západě Třemošné. Záluží leží v katastrálním území Záluží u Třemošné o rozloze 6,48 km^2.

Pamětihodnosti města:

- Kaple
- Rodinný dům Václava Brožíka (*Brožíkova 57*)
- Rodinný dům s lékárnou (*U lékárny 200*)
- Hraniční kámen při cestě k Plzni

Části statutárního města Plzeň:

Dolní Vlkýš

Dolní Vlkýš je část statutárního města Plzeň, součást městského obvodu Plzeň 9-Malesice v okrese Plzeň-město v Plzeňském kraji. Rozkládá se asi osm kilometrů od centra města. V současné době probíhá ve Vlkýši výstavba nových rodinných domů. Dolní Vlkýš je také katastrálním územím o výměře 2,38 km².

Pamětihodnosti:

- Kaplička sv. Jiří
- Zřícenina hradu Komberk
- Barokní dvůr Kumberk

Malesice

Malesice (*německy Malesicz*) jsou vesnice a část statutárního města Plzeň, součást městského obvodu Plzeň 9-Malesice v okrese Plzeň-město v Plzeňském kraji. Nachází se na severozápadě města. Malesice jsou také název katastrálního území o rozloze 6,66 km².

Pamětihodnosti:

- Areál *malesického zámku*
- Kostel svatého Jiří
- Kaple Panny Marie
- Sousoší svatého Jana Nepomuckého
- Fara
- Zbytky hradu Kyjov
- Přírodní památka Malesická skála

Město Touškov

Město Touškov (*v lat. textech Tuscowe, německy Stadt Tuschkau)* je město v okrese Plzeň-sever v Plzeňském kraji, zhruba deset kilometrů západně od Plzně. Historické jádro města je městskou památkovou zónou. Na jihu podél města teče řeka Mže. Části města: *Město Touškov* a *Kůští* (*tvoří jeho exklávu*). Od 1. července 1980 do 23. listopadu 1990 k městu patřily i *Čeminy*.

Pamětihodnosti města:

- Kostel Narození svatého Jana Křtitele
- Fara
- Kaple
- Morový sloup Nejsvětější Trojice
- Řada historických domů
- Bývalá věznice

Kůští - část města Touškov

Kůští je malá vesnice, část města Město Touškov v okrese Plzeň-sever v Plzeňském kraji. Nachází se asi 3,5 kilometru severovýchodně od Města Touškova. Kůští s hlavní částí města územně nesouvisí, tvoří tak exklávu města; mezi oběma částmi města leží území obce Čeminy. Kůští je také název katastrálního území o rozloze 2,85 km².

Pamětihodnosti:

- Kaple svatého Jana Křtitele
- Usedlost čp. *6*

Obec Čeminy

Čeminy jsou obec a vesnice v okrese Plzeň-sever v Plzeňském kraji. Vsí protéká Čeminský potok. Od 24. listopadu 1990 jsou opět samostatnou obcí.

Pamětihodnosti obce:

- Barokní zámek v Čeminách
- Kaplička
- Zaniklý hrad Komberk *(počátek 14. století)*
- Zemědělský dvůr Komberk
- Socha sv. Jana Nepomuckého
- Pomník šesti padlým Američanům

Obec Újezd nade Mží

Újezd nade Mží (*německy Aujezd ob der Mies)* je obec v okrese Plzeň-sever v Plzeňském kraji. Nachází se čtyři kilometry severozápadně od Města Touškov. Součástí obce je osada Dobronice ležící 2 km jihovýchodně.

Pamětihodnosti obce:

- Újezdský zámek

Obec Pernarec

Pernarec (*německy Pernharz*) je obec v okrese Plzeň-sever v Plzeňském kraji. Leží dvanáct kilometrů severozápadně od Města Touškova. Dominantou kraje je bývalá sopka Vinice

(*588,9 m)*, která se tyčí nad vsí *Skupeč*. Části obce: *Pernarec, Březí, Krukanice, Málkovice, Něšov* a *Skupeč*.

Pamětihodnosti obce:

- Kostel svatého Mikuláše
- Fara
- Pernarecké hradiště

Části obce:

Březí

Březí (*německy Seslas*) je malá vesnice, část obce Pernarec v okrese Plzeň-sever v Plzeňském kraji. Nachází se asi 2,5 kilometru východně od Pernarce. Březí leží v katastrálním území Březí u Pernarce o rozloze 2,08 km².

Pamětihodnosti:

- Kostel Nanebevzetí Panny Marie

Něšov

Něšov je malá vesnice, část obce Pernarec v okrese Plzeň-sever v Plzeňském kraji. Nachází se asi 4,5 kilometru severně od Pernarce. Něšov je také název katastrálního území o rozloze 1,22 km².

Pamětihodnosti obce:

- Dům čp. 1
- Křížek u stromu

Málkovice

Málkovice jsou malá vesnice, část obce Pernarec v okrese Plzeň-sever v Plzeňském kraji. Nachází se asi 1,5 kilometru severovýchodně od Pernarce.

Pamětihodnosti:

- Dům čp. 3

Skupeč

Skupeč je malá vesnice, část obce Pernarec v okrese Plzeň-sever v Plzeňském kraji. Nachází se asi 3,5 kilometru severně od Pernarce. Jihozápadně od vesnice se nachází sopečný vrch Vinice. Skupeč je také název katastrálního území o rozloze 2,7 km².

Pamětihodnosti:

- Památkově chráněná archeologická lokalita (*pravěké výšinné sídliště – vrch Vinice*)

Obec Čerňovice

Čerňovice jsou obec v okrese Plzeň-sever v Plzeňském kraji. Ve vesnici jsou dva rybníčky, obtéká ji z obou stran Úterský a Žebrácký potok. Na jihu od obce se nachází přírodní památka Čerňovice.

Pamětihodnosti obce:

- Roubená stavba čp. *3*
- Kaple (*z roku 1936)*
- Přírodní památka Čerňovice (*skalnaté stráně nad Mží s teplomilnou květenou*)

Obec Křelovice

Křelovice (*německy Kschellowitz*) jsou obec v okrese Plzeň-sever v Plzeňském kraji. Leží asi patnáct kilometrů od lázeňského městečka Konstantinovy Lázně, 27 kilometrů od Plzně a patnáct kilometrů od města Stříbra. *Části obce: Křelovice, Mydlovary, Pakoslav* a *Rozněvice.* V letech 1961–1985 k obci patřily i *Něšov* a *Skupeč*.

Pamětihodnosti obce:

- Stará hasičárna

Obec Líté

Líté je obec v okrese Plzeň-sever v Plzeňském kraji. Leží 28 kilometrů severozápadně od Plzně. Součástí obce je i vesnice Spankov. Části obce *Líté* a *Spankov*. V roce 1869 k obci patřil Hvozd.

Část obce:

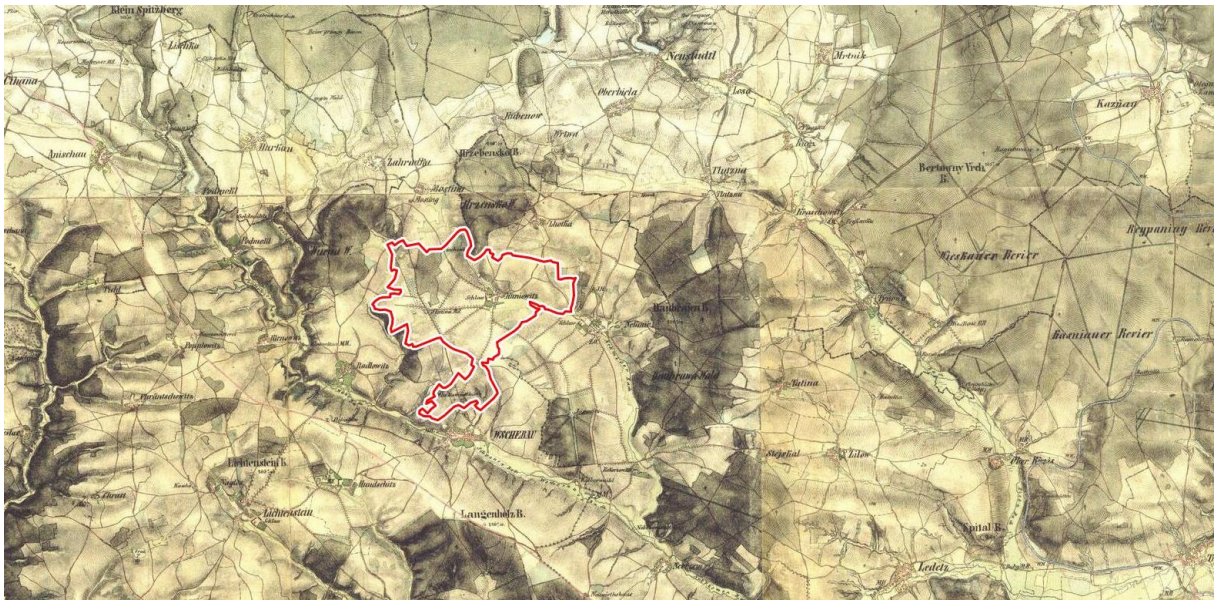
Spankov

Spankov je vesnice, část obce Líté v okrese Plzeň-sever v Plzeňském kraji. Nachází se asi 2,5 kilometru západně od Líté. Spankov leží v katastrálním území Líté o výměře 6,01 km².

Pamětihodnosti obce:

- Kaplička

Obrázek 5 – Výřez historické mapy z poloviny 19. století

6.3 Estetické hodnoty včetně měřítka a vztahů v krajině

Dotčenou oblast krajinného rázu lze charakterizovat jako plochou vrchovinu bez výrazných vrcholů či výškových dominant. Území, resp. georeliéf území byl formován historicky především geologickými procesy. Erozní činnost vodních toků v území není tak patrná. Vymezená oblast je intenzivně zemědělsky využívána. Jedná se o oblast s velkými půdními bloky (pěstování především obilnin) s větším zastoupením lesních porostů. Ve vymezeném prostoru se jedná spíše o mozaiku, v severní části vymezeného území jsou lesy zastoupeny i ve velkém lesním komplexu. Půdní bloky jsou oddělovány sítí místních komunikací a účelových komunikací v podobě polních cest a dále lesními porosty. Jedná se o oblast intenzivně obdělávanou od vrcholného středověku.

Jedná se o vrchovinu - pohledově polootevřenou. Pohledovými bariérami jsou především sídla a vzrostlá vegetace v podobě lesních porostů. Z vyvýšených míst působí krajina otevřeným dojmem. Zcela chybí výrazné či dominantní vrcholy. Toky nevytváří široké nivy, širokou nivu vytváří pouze řeka Mže u Města Touškov.

Technickými dominantami se v posledních letech stávají stožáry telekomunikací a stavby větrných elektráren (větrné elektrárny se ve vymezeném území nenacházejí). Technickými dominantami jsou také stožáry elektrovodů VN a sloupy NN, které jsou v řešeném území zastoupeny poměrně málo.

Sídla jsou situována a propojena silniční sítí. Sídla jsou rozprostřena v prostoru a vytvářejí poměrně husté zastoupení v krajině. Jedná se o sídla situována a navázána na metropoli města Plzně. Sídelní typy vesnic jsou v naprosté většině tvořeny návesními (a návesními ulicovými) vsemi s pravou traťovou plužinou. Hrany pozemků a pozemkových bloků jsou kolmé na sídla.

Sídelní struktura se rozrůstá, a to především při okrajích sídel (zástavby), vnitřní uspořádání obcí je rozvolněné a okraje obcí taktéž. Urbánní charakter současných sídel nemá výraznější vyznění a je možné jej označit jako neuspořádaný. V pDoKP se vyskytují starší (vnitřní) a nově vzniklá zástavba. Na okrajích obcí se nacházejí bývalá zemědělská družstva nebo průmyslové či skladové haly.

Celkově je možné konstatovat, že se jedná o krajinu dlouhodobě (historicky) intenzivně zemědělsky využívanou s omezeně dochovaným souladem měřítka přírodního rámce, zástavby a hospodářského využívání krajiny.

Z hlediska rámcových typů sídelních krajin se nacházíme ve vrcholně středověké sídelní krajině Hercynika (Löw, 2005). Jde o oblast nepřetržitě osídlenou od vrcholného středověku, tj. od 13. až 14. století. Jedná se o lesozemědělskou krajinu; lesní a zemědělská krajina tvoří jen enklávy.

Technickými dominantami v krajině jsou především stožáry elektrovodů VN a NN. Ve volné krajině se dále vyskytují stožáry mobilních telekomunikačních sítí. Ve vymezené oblasti je patrná jedna výrazná dominanta technicistní povahy, a to spalovna ZEVO (zařízení k energetickému využití odpadů) v Chotíkově. Významnou roli ve vnímání krajiny hraje hustota osídlení.

V místě krajinného rázu se vyskytují výrazné liniové technické objekty, především se jedná o silniční tělesa. Vymezená oblast přiléhá k metropoli Plzeň a i z toho důvodu je cestní síť poměrně hustá. Jižně mimo vymezené území se nachází dálnice D5, vymezeným prostorem prochází silnice I/20, I/27 a silnice třetí třídy I/180, I/193, I/201, I/204, I/205 a na ně navazující cestní síť místních komunikací. Tyto liniové objekty jsou některé lemovány liniovou (alejovou) výsadbou dřevin. Výrazné jsou především břehové a doprovodné porosty okolo vodních toků a nádrží.

7 Identifikace znaků a hodnot krajinného rázu a jejich klasifikace

A: Znaky a hodnoty přírodní charakteristiky

A.1	Indikátory přítomnosti hodnot přírodní charakteristiky	přítomnost indikátoru v řešeném území	
		ANO	NE
A.1.1	Přítomnost národního parku (NP) vč. ochranného pásma		X
A.1.2	Přítomnost chráněné krajinné oblasti (CHKO)		X
A.1.3	Přítomnost národní přírodní rezervace (NPR) vč. ochranného pásma		X
A.1.4	Přítomnost národní přírodní památky (NPP) vč. ochranného pásma		X
A.1.5	Přítomnost přírodní rezervace (PR) vč. ochranného pásma	X	
A.1.6	Přítomnost přírodní památky (PP) vč. ochranného pásma	X	
A.1.7	Přítomnost evropsky významné lokality (EVL) sítě Natura 2000	X	
A.1.8	Přítomnost ptačí oblasti (PO) sítě Natura 2000		X
A.1.9	Přítomnost přírodního parku (dle §12 zák. 114/1992 Sb.)		X
A.1.10	Přítomnost skladebných prvků vyšších ÚSES (regionálních, nadregionálních)	X	
A.1.11	Přítomnost významných krajinných prvků (VKP)	X	
Poznámky:			
ad A.1.5: PR viz kapitola 6.1 Přírodní charakteristika **ad A.1.6: PP viz kapitola 6.1 Přírodní charakteristika** **ad A.1.7: EVL viz kapitola 6.1 Přírodní charakteristika** **ad A.1.10: viz kapitola 6.1 Přírodní charakteristika** **ad A.1.11: VKP les, vodní tok, údolní niva, rybník**			

A.2	Identifikované hlavní znaky přírodní charakteristiky	klasifikace znaků	
		dle významu	dle cennosti
		XXX zásadní XX spoluurčující X doplňující	XXX jedinečný XX význačný X běžný
A.2.1	Polootevřená krajina ploché vrchoviny	XX	X
A.2.2	Podíl přírodních prvků a komplexů v krajině	XXX	XX
A.2.3	Vodní toky s vegetačním doprovodem	XX	XX
A.2.4	Skladebné prvky regionálního a nadregionálního ÚSES	XX	XX
A.2.5	Výskyt významných krajinných prvků	XX	XX
A.2.6	Výskyt maloplošných zvláště chráněných území a EVL	XX	XX

B: Dochované znaky a hodnoty kulturní a historické charakteristiky

B.1	Indikátory přítomnosti hodnot kulturní a historické charakteristiky	přítomnost indikátoru v řešeném území	
		ANO	NE
B.1.1	Přítomnost národní kult. památky (NKP) vč. pam. ochranného pásma (POP)		X
B.1.2	Přítomnost archeologické památkové rezervace (vč. navrhované a POP)		X
B.1.3	Přítomnost městské památkové rezervace (MPR), (vč. navrhované a POP)		X
B.1.4	Přítomnost vesnické památkové rezervace (VPR), (vč. navrhované a POP)		X
B.1.5	Přítomnost městské památkové zóny (MPZ), (vč. navrhované a POP)		X
B.1.6	Přítomnost vesnické památkové zóny (VPZ)(vč. navrhované a POP)		X
B.1.7	Přítomnost krajinné památkové zóny (KPZ), (vč. navrhované)		X
B.1.8	Přítomnost kulturní nemovité památky (vč. navrhované a POP)	X	
Poznámky:			
ad B.1.8: soubor nemovitých kulturních památek – vyjmenované v kapitole 6.2 Kulturní a historická charakteristika			

B.2	Identifikované hlavní znaky kulturní a historické charakteristiky	klasifikace znaků	
		dle významu	dle cennosti
		XXX zásadní XX spoluurčující X doplňující	XXX jedinečný XX význačný X běžný
B.2.1	Historicky intenzivně obhospodařovaná lesozemědělská krajina se zastoupením velkých půdních bloků	XX	X
B.2.2	Urbánní charakter sídel většinou rozvolněný s rozvolněnými okraji zástavby	XX	XX
B.2.3	Rekreační a turistické využití území s výskytem značených turistických cest a cyklotras	XX	XX
B.2.4	Kulturní památky na území nejbližších sídel	XXX	XX
B.2.5	Výskyt liniových objektů v krajině v podobě silničních těles	X	X
B.2.6	Stožáry VN, NN, stožáry telekomunikačních sítí a spalovna ZEVO v Chotíkově jako technické výškové prvky ve volné krajině	X	XX

C: Znaky a hodnoty vizuální scény

ANALYTICKÁ KRITÉRIA rysy prostorové skladby		C.1	Indikátory přítomnosti hodnot	přítomnost indikátoru v řešeném území	
				ANO	NE
C.1.1 Charakter vymezení prostoru	C.1.1.1	Zřetelné vymezení prostorů terénním horizontem		X	
	C.1.1.2	Zřetelné vymezení prostorů okraji porostů		X	
	C.1.1.3	Zřetelné vymezení prostorů cenou zástavbou			X
	C.1.1.4	Vymezení prostorů více horizonty		(X)	
	C.1.1.5	Charakteristické průhledy a přítomnost míst panoramatického vnímání krajiny			(X)
C.1.2 Rysy prostorové struktury	C.1.2.1	Maloplošná struktura – mozaika drobných ploch a prostorů s převažujícím přírodním charakterem			X
	C.1.2.2	Maloplošná struktura - mozaika s výraznými prvky rozptýlené zeleně v krajině se zemědělským využitím			X
	C.1.2.3	Velkoplošná struktura otevřených ploch a větších porostních celků s harmonickým výrazem		X	
C.1.3 Konfigurace liniových prvků	C.1.3.1	Zřetelné linie morfologie terénu (horizonty, hrany, hřbetnice atd.)			X
	C.1.3.2	Zřetelné linie vegetačních prvků (okraje lesních porostů, aleje, doprovodná zeleň atd.)		X	
	C.1.3.3	Zřetelné linie zástavby		X	
C.1.4 Konfigurace bodových prvků	C.1.4.1	Přítomnost zřetelných terénních dominant			X
	C.1.4.2	Přítomnost zřetelných architektonických dominant			X
	C.1.4.3	Neobvyklý tvar nebo druh dominanty			X
	C.1.4.4	Přítomnost vedlejších prostorových akcentů			X
SOUHRNNÁ KRITÉRIA rysy charakteru a identity			Indikátory přítomnosti hodnot	přítomnost indikátoru v řešeném území	
				ANO	NE
C.1.5 Rozlišitelnost	C.1.5.1	Výraznost, neopakovatelnost, zapamatovatelnost scenerie			X
	C.1.5.2	Neopakovatelnost krajinných forem			X
	C.1.5.3	Výraznost a nezaměnitelnost významu prvků krajiny ve vizuální scéně			X
	C.1.5.4	Výraznost či nezaměnitelnost způsobů hospodářského využití krajiny			X
	C.1.5.5	Kontrast, symetrie, vyvážená asymetrie, gradace, dynamické či statické působení, jako výrazný rys krajinné scény			X

C.1.6 Harmonie měřítka krajiny	C.1.6.1	Zřetelná harmonie měřítka zástavby bez výrazně měřítkově vybočujících staveb		X
	C.1.6.2	Zřetelný soulad měřítka prostoru a měřítka jednotlivých prvků		X
	C.1.6.3	Dochované tradiční měřítkové vztahy stop hospodářské činnosti a krajiny		X
C.1.7 Harmonie vztahů v krajině	C.1.7.1	Soulad forem osídlení a přírodního prostředí		X
	C.1.7.2	Harmonický vztah zástavby a přírodního rámce		X
	C.1.7.3	Soulad hospodářské činnosti a přírodního prostředí		X
	C.1.7.4	Uplatnění kulturních dominant v krajinné scéně		X
	C.1.7.5	Uplatnění míst s kulturním významem		X
	C.1.7.6	Působivá skladba prvků krajinné scény		X
	C.1.7.7	Výrazně přírodní nebo přírodě blízký charakter scenerie		X

C.2	**Identifikované hlavní znaky vizuální charakteristiky**	**klasifikace znaků**	
		dle významu	**dle cennosti**
		XXX zásadní XX spoluurčující X doplňující	**XXX jedinečný XX význačný X běžný**
C.2.1	**Historicky intenzivně obhospodařovaná lesozemědělská krajina s převahou velkých půdních bloků**	**XX**	**X**
C.2.2	**Omezeně dochovaný soulad přírodního rámce a hospodářského využívání krajiny**	**XX**	**XX**
C.2.3	**Výskyt výškových technických prvků typu stožárů VN a NN, stožárů telekomunikací a spalovny ZEVO ve volné krajině**	**XX**	**XX**
C.2.4	**Zřetelné linie vegetačních prvků (okraje lesních porostů, doprovodná zeleň)**	**XX**	**XX**
C.2.5	**Výrazné liniové prvky v podobě silničních těles**	**XX**	**XX**

8 Vyhodnocení míry vlivu záměru na krajinný ráz

	Klasifikace identifikovaných hodnot			Posouzení míry vlivu navrhované stavby na identifikované znaky
Znaky dle § 12	**Dle pozitivních či negativních projevů**	**Dle významu v KR**	**Dle cennosti**	**Pozitivní vliv + Žádný vliv 0 Slabý vliv X Stř. silný vliv XX Silný vliv XXX Stírající vliv XXXX**
Konkrétní identifikované znaky a hodnoty	**Pozitivní + Neutrální 0 Negativní -**	**Zásadní Spoluurčující Doplňující**	**Jedinečný Význačný Běžný**	
Znaky přírodní charakteristiky včetně přírodních hodnot, VKP, ZCHÚ				
Polootevřená krajina ploché vrchoviny	+	spoluurčující	běžný	**XX**
Podíl přírodních prvků a komplexů v krajině	+	spoluurčující	význačný	**XX**
Vodní toky s vegetačním doprovodem	+	spoluurčující	význačný	**X**
Skladebné prvky regionálního a nadregionálního ÚSES	+	spoluurčující	význačný	**X**
Výskyt významných krajinných prvků	+	spoluurčující	význačný	**X**
Výskyt maloplošných zvláště chráněných území a EVL	+	spoluurčující	význačný	**X**
Znaky kulturní charakteristiky včetně kulturních dominant				
Historicky intenzivně obhospodařovaná lesozemědělská krajina se zastoupením velkých půdních bloků	+	spoluurčující	běžný	**0**
Urbánní charakter sídel většinou rozvolněný s rozvolněnými okraji	+	spoluurčující	význačný	**X**
Rekreační a turistické využití území s výskytem značených turistických cest a cyklotras	+	spoluurčující	význačný	**XX**
Kulturní památky na území nejbližších sídel	+	zásadní	význačný	**XXX**
Výskyt liniových objektů v krajině v podobě silničních těles	-	doplňující	běžný	**0**
Stožáry VN, NN, stožáry telekomunikačních sítí a spalovna ZEVO u Chotíkova jako technické výškové prvky ve volné krajině	-	doplňující	význačný	**0**
Znaky estetických hodnot, harmonického měřítka a vztahů v krajině				
Historicky intenzivně obhospodařovaná lesozemědělská krajina s převahou velkých půdních bloků	+	spoluurčující	běžný	**X**
Omezeně dochovaný soulad přírodního rámce a hospodářského využívání krajiny	0	zásadní	význačný	**X**
Výskyt výškových technických prvků typu stožárů VN, NN, stožárů telekomunikací a spalovny ZEVO ve volné krajině	-	spoluurčující	význačný	**0**
Zřetelné linie vegetačních prvků (okraje lesních porostů, doprovodná zeleň).	+	spoluurčující	význačný	**X**

Výrazné liniové prvky v podobě silničních těles	-	spoluurčující	význačný	**0**

9 Celkové vyhodnocení vlivů a objektivizace výsledků

Celkově lze vliv záměru na zákonná kritéria přehledně analyzovat následujícím způsobem:

Tabulka vlivu na zákonná kritéria krajinného rázu (viz §12 zákona)	**Vliv NS**
Vliv na rysy a hodnoty přírodní charakteristiky	*slabý vliv*
Vliv na rysy a hodnoty kulturní charakteristiky	*slabý vliv*
Vliv na VKP	*slabý vliv*
Vliv na ZCHÚ	*slabý vliv*
Vliv na kulturní dominanty	*středně silný vliv*
Vliv na estetické hodnoty	*slabý vliv*
Vliv na harmonické měřítko krajiny	*bez vlivu*
Vliv na harmonické vztahy v krajině	*bez vlivu*

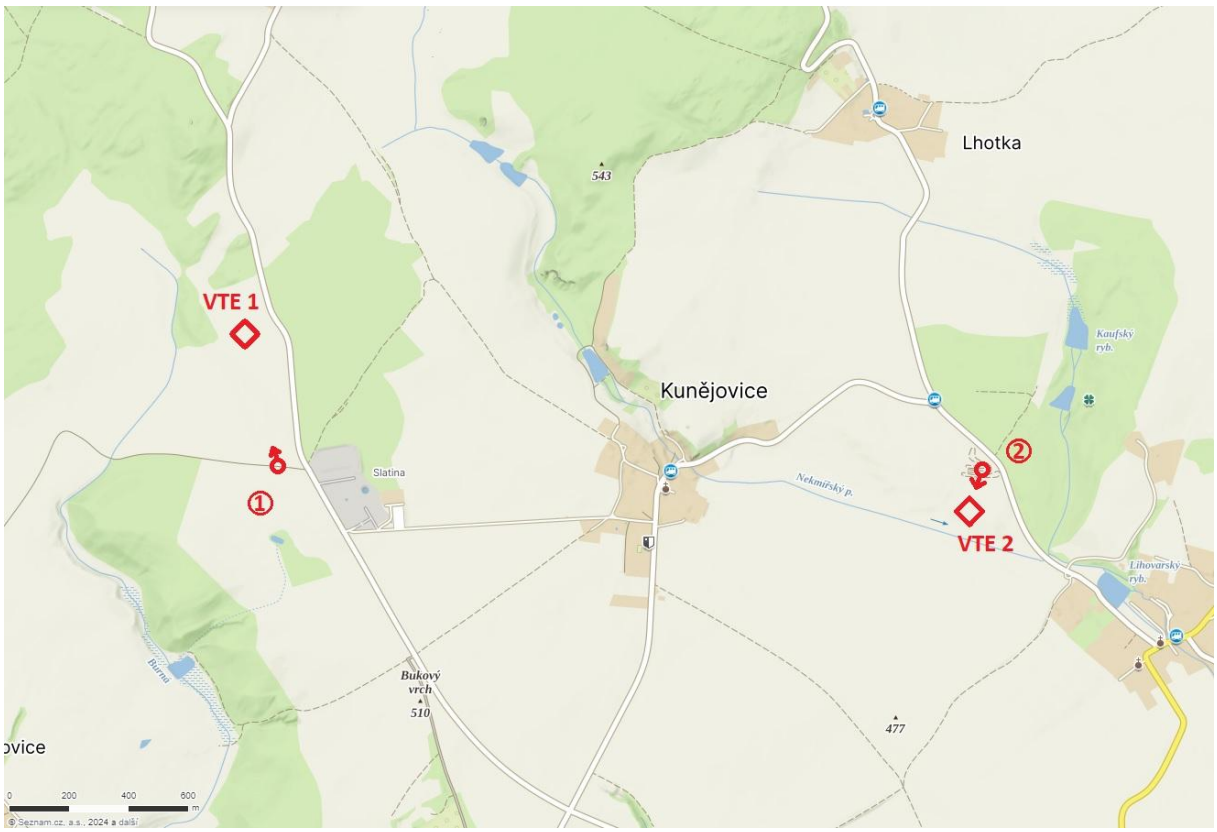
Na základě výše uvedené analýzy je možné konstatovat, že navrhovaný záměr „Větrné elektrárny v k. ú. Kunějovice“ vykazuje středně silný vliv na kulturní dominanty, slabý negativní vliv na pět z osmi zákonných kritérií ochrany krajinného rázu (na rysy a hodnoty přírodní charakteristiky, na rysy a hodnoty kulturní charakteristiky, na VKP, na ZCHÚ a estetické hodnoty). A ve dvou případech nevykazuje žádný vliv (vliv na harmonické měřítko krajiny a na harmonické vztahy v krajině).

Na základě této objektivizace výsledků je možné konstatovat, že posuzovaný záměr větrných elektráren v k. ú. Kunějovice je navržen s ohledem na zákonná kritéria ochrany krajinného rázu a je proto hodnocen jako únosný zásah do krajinného rázu, chráněného podle § 12, zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů.

10 Fotodokumentace

Fotodokumentace byla pořizována zpracovatelem posudku dne 20.04.2024 především z referenčních bodů *(Obrázek 5 - Mapa - místa pohledů*).

Obrázek 6 – Mapa zachycující umístění VTE 1 a 2 a místa pohledů pořízení fotografií

Fotografie 1 – pohled na místo umístění větrné elektrárny VTE 1 z polní cesty vedoucí k silnici č. 2045 u zemědělského družstva v obci Kunějovice s místním označením Slatina

Fotografie 2 – pohled na VTE 2 z krosové dráhy při silnici č. 2043 v obci Kunějovice

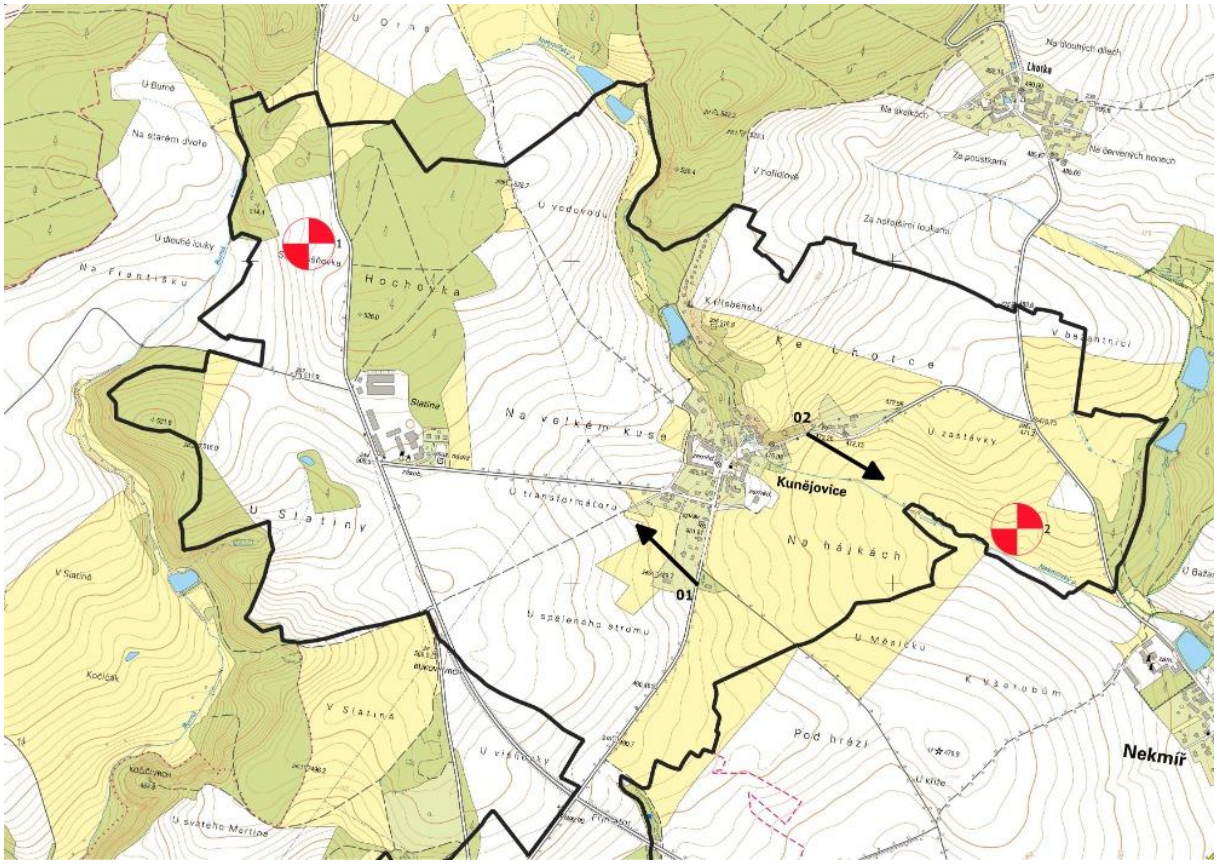
Fotografie 3 – Spalovna ZEVO u Chotíkova jako výrazná kulturní dominanta technicistního charakteru (foceno z Města Touškov při výjezdu z města)

11 Fotovizualizace

Fotovizualizace byla poskytnuta zadavatelem. Jedná se o grafické znázornění toho, jak by situace vypadala, kdyby zde větrné elektrárny již stály.

Obrázek 7 – mapa zachycující místa pohledů vizualizací

Fotovizualizace 1 – pohled na místo záměru VTE 1 od zástavby obce Kunějovice ze silnice č. 2046

Fotovizualizace 2 – pohled na místo záměru VTE 2 od zástavby obce Kunějovice ze silnice č. 2046)

